

Barcelona

2'50 ptes.

Bella Terra

TEATRES

Redacció i administració:
Carrer del Pi, número 13, 1.ª P.^a
BARCELONA

BELLA TERRA

OCTUBRE : MCMXXIV

Preus de subscripció:
A Barcelona, trimestre: 6 pessetes.
A fora, trimestre: 675 pessetes.

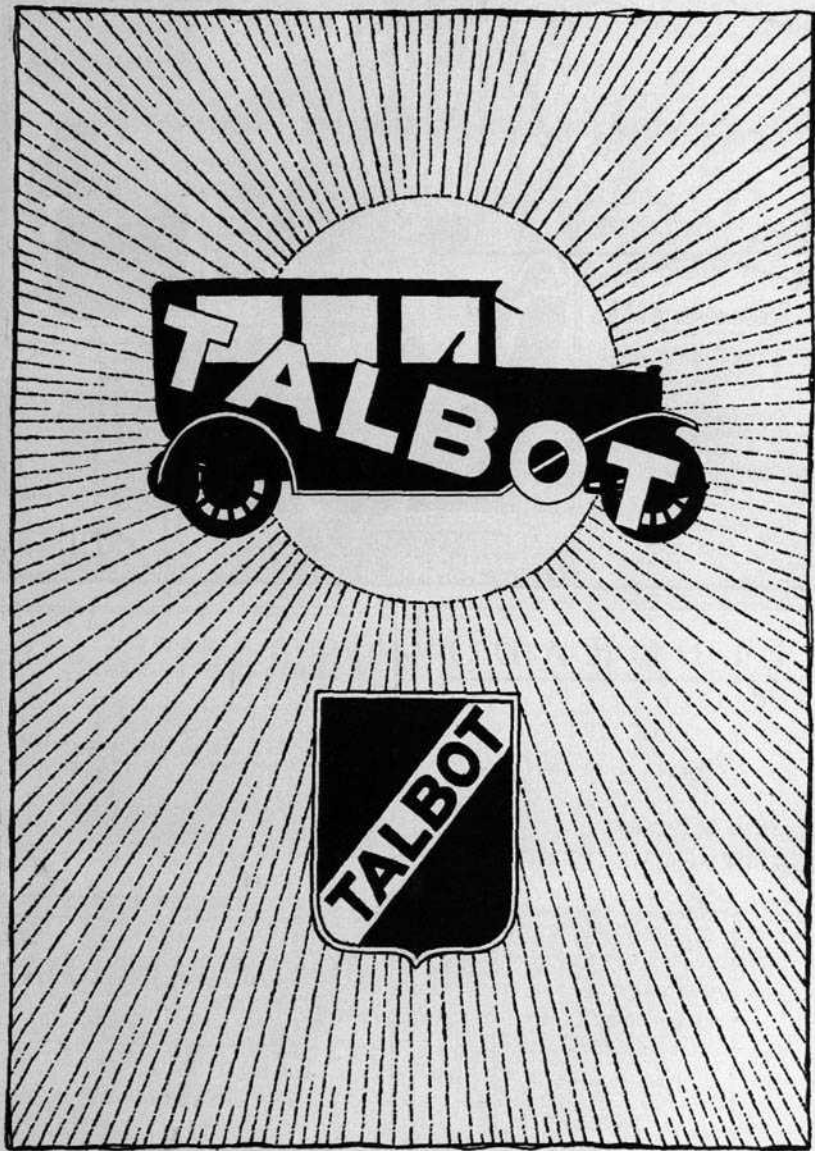
SUMARI

	Pàgines		Pàgines
<i>Còberta</i> , dibuixada per J. d'Ivori.		<i>Les grans estrelles del cinema: Henry Porten</i>	321
<i>Dansa de braços</i>	301	<i>La moda: vestits i abrics</i>	322 i 323
<i>Carmí</i> , per Marion Gilbert.	302 i 303	<i>La casa dels senyors Guàrra. — Dades metafísiques sobre Sarrià</i> , per J. V. Fàix	324 a 327
<i>La moda a París i a Barcelona</i>	304 i 305	<i>Placons teatrals: el romàntic i el grotesc</i>	328 i 329
<i>Placons teatrals: el tràgic i el líric</i>	306 i 307	<i>Elogi del mes</i> , per Blai.	330
<i>Casament distingit</i>	308	<i>El parell de guants</i> , per Barry Pain.	331
<i>Senyora Josefa Casas, vídua d'Artigas-Alart</i>	309	<i>Fotografia Masana i Decoració d'Ivori</i>	332 i 333
<i>Com viatja el senyor Cambó</i>	310 i 311	<i>Les exposicions: quadros d'Olaguer Junyent</i>	334
<i>Gràfics de l'estranger</i>	312 i 313		
<i>La moda: capells</i>	314 i 315		
<i>El Liceu de Barcelona</i> , per Carles Capdevila.	316 a 319		
<i>Elle esporte</i>	320		

GRAVATS DE LA UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

Cota Catalana, 46

Agents generals: AUTOLOCOMOCIÓN, S. A. - Rambla de Catalunya, 90 - Telèfon 422 G. - BARCELONA

Radiotelefonía BELL

INVENT MÀGIC
DELÍCIA DE LA LLAR

Els receptors **Bell** reben
els concerts de Radio-Barcelona i els restants d'Europa amb perfecta claredat

DE VERDA:
SUPREMA - Pelai, 56
BARCELONA

ELDORADO

COLISEU DE VARIETÉS

MOLT AVIAT

SENSACIONAL
ESDEVENIMENT ARTÍSTIC

HORARI BLAU

de la Guia Catalana de Ferrocarrils

BARCELONA-MATARÓ

ARENYS-EMPALME

Servei en vigor

20 cèntims

Xoco-
lates

Bom-
bons

JOSEP SAULEDA

*Fabrica de Lones, Lonetes
i Teles per a espadanyes*

SANT POL DE MAR (Barcelona)

GRANJA ROYAL I SALÓ DORE

PREDILECTES DEL BON PÚBLIC BARCELONÍ

PASTIS-
SERIA,
LLET,

NATES
I CHAN-
TILLY

De 5 a 8, tarda: TES-TZINGANS. De 10 a 12, nit: GRANS CONCERTS pel renomnat quintet «Toldrà». De 12 a 2 1/2 de 3 de la matinada: les sens rival SORTIDES DE TEATRE amenitzades per l'orquestrina «Royal»

DIES DE MODA: DIMARTS, DIJOUS I DISSABTES

FABRICACIO
GARANTIDA

MIRALLS

CAMALÓ

Exposició i venda:
LAURIA, 9

ESTUFA J. M. B.

La més pràctica, la més econòmica i la més elegant

S. A. M. MAS BAGÀ

València, 346 - 350 : Telèfon 747 S. P. : BARCELONA

HOTEL COLON

200 habitacions, totes amb
bany, des de 10 pessetes

RESTAURANT - CAFÈ - BILLARS

*La més gran i agradable
TERRASSA DE LA CIUTAT*

CONCERTS BLAI NET

DIRECCIÓ I GERENCIA: REGAS

RENART

Art decoratiu

Pintura
i Escultura
Reproduccions
Marcs

Representació de la casa
Domenico Anderson,
de Roma

Gravats
i Fotografies
Imatges i Altars
Decoració
policroma

CARRER DIPUTACIÓ, 271
(entre Claris i Passeig de Gràcia)
BARCELONA

ANÍS PENEDÈS

El predi-
lecte dels
catalans

A. GALLEMI
VILAFRANCA

MANUFACTURA DE
GÈNERES DE PUNT

Torros i Sagristà

CANET DE MAR
(Barcelona)

FARMACIA INTERNACIONAL del Doctor J. M. Rossell

Rambla del Centre, 17. — Telèfon 1828 A. — Servei permanent. — Centre d'específics estrangers

PERFUMERIA HIGIÈNICA. — Gran stock de productes de perfumeria de les millors marques: Houbicant, Coty, Guerlain, D'Orsay, La-
segue, Fontanis, Dorin, etc., rebuts directament de les cases productores. — Preus econòmics.

Gastrobiol Rossell, cura les enfermetats d'estímac i vies digestives. — Poterotes del Doctor Rossell, infalibles contra la tos.

CAIXA

MUTUA

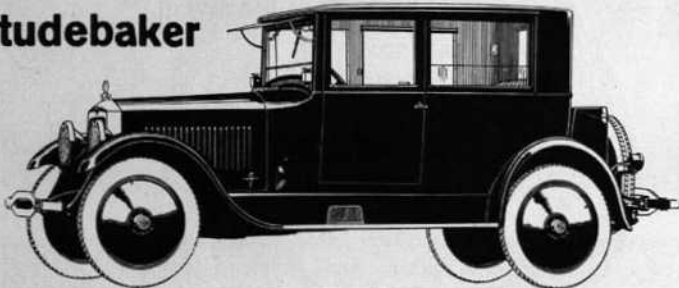
POPULAR

ECONOMAT DE BARCELONA

ESTABLIMENT MODEL EN TOTA CLASSE DE QUEVIURES
CARNISSERIA - PEIXETERIA - ULTRAMARINS
FRUITES - VERDURES I COMESTIBLES

RAMBLA DE CATALUNYA, 80 - TELÈFONS 1557 - 279 G.

Studebaker

L'AUTOMOBIL PREFERIT

perquè... cap dona major satisfacció i tots els de la seva reputació li doblen el preu

Tres chassis i dotze models de carrosseries

Agents generals:

STEVENSON, ROMAGOSA I C^a

València, 295

SALÓ STUDEBAKER

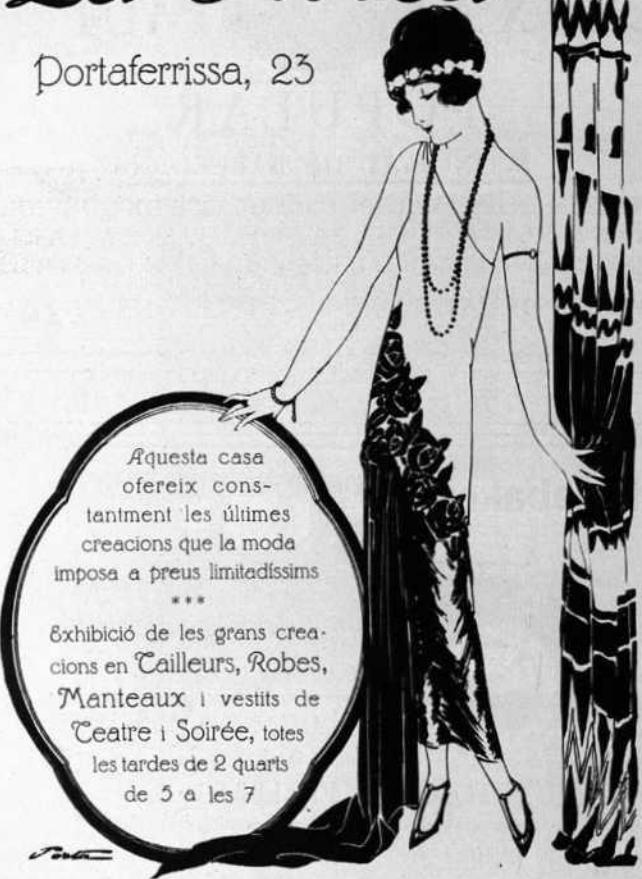
I. PONS

Passeig de Gràcia, 54

La Fisica

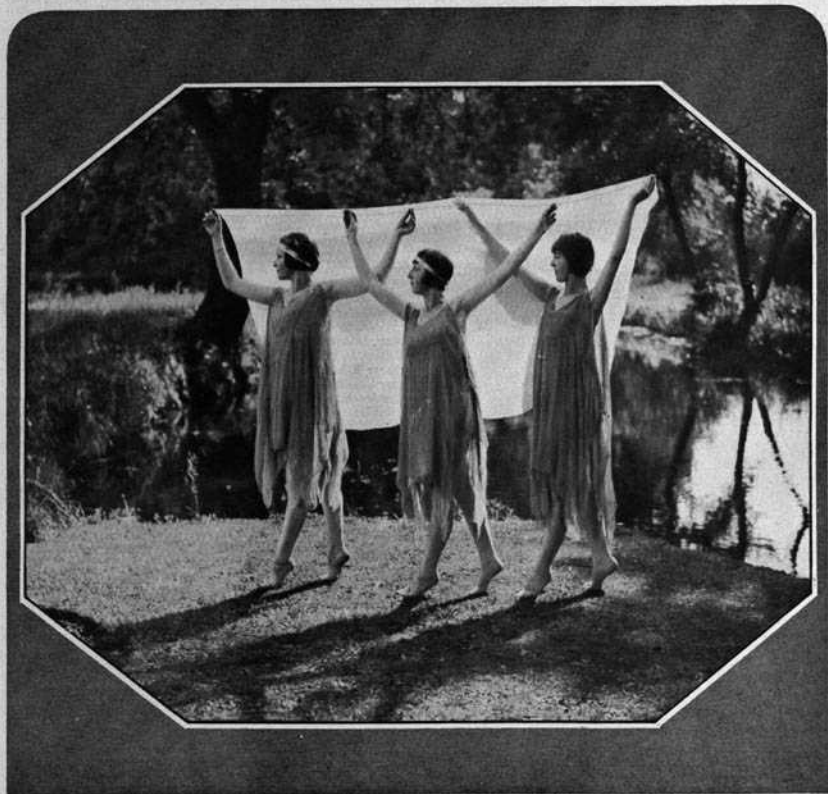
Portaferrissa, 23

Aquesta casa
ofereix cons-
tantment les últimes
creacions que la moda
imposa a preus limitadíssims

Exhibició de les grans crea-
cions en Tailleurs, Robes,
Manteaux i vestits de
Teatre i Soirée, totes
les tardes de 2 quarts
de 5 a les 7

Bella terra

Fot. Sánchez-Catalá

GARLANDA DE BRAÇOS

L'actitud d'aquestes tres figures, a punt de començar la dansa, diu prou com són amatents a la gràcia del ritme. A cop d'ull només, ja deixen preveure una alada harmonia de moviments, sota el vel bategant com una bandera o crepitant com una flama

Carmi...

QUAN Enid tornà a la vida, després de vuit dies d'inconsciència, cap cosa no va reconèixer al seu voltant. Hi havia quatre parets blanques i pelades, una finestra tota plena de sol i, vora el seu llit, una figura alta, vestida de burell i pal·lida com la seva cofadura.

Enid va dir, feblement:

— On soc?

La religiosa s'inclinà; la rigidesa dels seus trets va cedir una mica, i la petita comtessa pogué adonar-se que era una bellesa. Aleshores s'esdevingué el seu primer reflex; tot destriant la seva mà del llençol, se la va portar al cap, amb el gest femení per

excel·lència. I fou com si les rescloses barrades de la seva memòria s'obriessin; tot va tornar-li a recordança: la bella grifolda en el bosc tardoral, i l'accident que hom ven venir tot fent 90 quilòmetres a l'hora — aquell instant que és un segle — i el topament horrible en el qual se us esvaeix tota cosa. Prou l'havien vist, ella, aquest convent, de lluny estant, i el seu cloquer tot retallat al cel. La santa casa, ben segur, havia obert les portes a la ferida... Son vin esperit pràctic d'anglesa pobla de realitats aquells vuit dies de passat inconegut. Si, tot ho capia, ara, i la seva segona paraula caldria que fos d'agraïment.

I en aquell punt fou quan va venir-li un pensament esferidor que va escombrar tot altre esment. Girà el cap, i amb una veu encara molt dèbil, murmurà:

— Tindrieu un mirall, germana?

Com que el doctor prohibia que la veiés altri que el seu marit, el qual bogava en aquell temps per les mars de la Xina, i com que sos amics poblaven els indrets de moda, ben remots d'aquella província retirada, la comtessa s'hagué d'avenir a una convalescència prou solitària. Però l'alegria de la primera llambregada que havia dat al mirall, perseverava dins d'ella; la seva bellesa d'estatneta de biscuit, blanca i rosa, romania intacta, i cap greu averia no havia de malmetre definitivament el cos enciser, falsat de bones, com una mòmia de dolça carn viva. I, altrament, aqueix antic estatge, que els segles no semblaven haver tocat, intrigava la seva apassionada curiositat d'estrangera. Un convent! La seva fantasia, més d'un cop, havia vagarejat al volt del que serien aquells redossors, i les vides que s'hi escolen; i, així com sol esdevenir-se, la realitat era adés més ençà, adés més enllà que no pas les seves imaginacions.

Aquelles dones, totes aquelles dones! Sobretot: que n'eren de naturals! Tanmateix ella, després del seu casament, o, més ben dit, des de la naxença, havia vist tantes de bel·leses artificials o afadigades, que havia acabat no recordant-se que hi havia cares sinceres. I ara, de vegades deia a la germana Natàlia, les gales de les quals eren dues pomes rodones al bo de la maturitat:

— Però com l'aconseguí, una color tan bella?

I s'enginyava en tanta de manera per saber la recepta de la divina pal·lidesa de la mare Jacinta del Carmel, la bella superiora

que havia rebut son primer esguard, retornat del més enllà.

No gens menys, quan la seva cambra, advertida així com calla, — a ella escriu Enid la segona lletra — li hagué tramés tot l'utillatge de la seva bellesa, va reprendre els seus gustos habituals, precursors de la salut.

Un poc de rosa a les galtes, una mica de negre als ulls, un poc de carmí als llavis; i davallà a la recerca de la seva cadira llarga, entre la romàntica decoració del parc. La mare jacintha del Carmel la va trobar, i les seves celles perfectes s'aixecaren, sota la cofadura blanca. A través de son carmí, Enid va enrojolar-se; tan sensible es tornava, en aquella atmosfera silenciosa i limpidíssima, a tota muda comunicació. Una mica més tard va ésser la germana Natàlia la que amb prou feines contingué una exclamació de sorpresa; i abans del capvespre, dues novícies, que ella havia reparat per llur aire d'infantesa benaurada, vingueren a collir flors per a l'altar; i la miraven d'esquit lentes cada vegada que es creien que ella no les mirava.

A l'endemà, la comtessa Enid no es posà sinó pòlvors, perquè talment, per anar a l'aire lliure, és exagerat de pintar-se; massa teatral; el dia següent abandonà l'alcòfol; al capdell les seves pestanyes eren tan belles com el trèmol pistó dels ulls ombrívols de la germana Maria dels Angels; i un dia després, que era diumenge, renuncià al carmí dels llavis. Çà com llà, no en tenia pas tanta de necessitat. Els seus llavis eren d'una color d'al·lò més agradosa, un rosa nostàlgic... i la bella boca exangüe de la mare jacintha es podia ben passar de tot artífici...

Corrien els dies i la petita gran dama es deixava anar pel davallant de la naturalitat. Ara els ulls inclinats sota les còfies s'aixecaven sense perturbació envers els seus. Fins i tot la Germana Natàlia comentava amb humor jovial la seva frescor i el seu esbandiment renovellats, i la mare jacintha aturava damunt ella l'afalac aprovador de ses imperioses nines d'àgata.

Tot, però, acaba, àdhuc les convalescències més romàntiques, i la comtessa veté arribar la vetlla de la seva partida. Havent ofert presents relats a cada altar, i havent regraclat tota commoguda, amb l'assegurança de la seva eterna obligació, Enid va donar el tomb de comiat als jardins.

A través de la dolcesa del darrer cap-al-tard, adreçava a sos voltants aquelles mirades recalades que hom dona a allò que ja no veurà més. Grans mercès, aire, arbres, jardins, que heu reviscolat el meu cos; grans mercès, solitud, pau, silenci, que heu

refet la meua ànima Al sentdemà el món la rependria; avui, pertanyia encara a aqueixa senzillesa, a aqueixa veritat... I d'aquell atur en la seva dissipació, no li'n restaven sinó puríssimes recordances, amb la certesa de no haver deixat cap exemple equivoc...

Son pensament es va interrompre a l'ensems que la seva caminada. Del gran massís estant de mahònies, amb llurs feixucs rams violetes, que li feia de paravent, destravia el caminal de l'hort, tot vorçat de roses, i davant d'un rosar de Bengala, en plena florida, aquelles dues novícies s'ocupaven tot xiuxieujant, en alguna tasca misteriosa. Enid escoltà:

— Es així? — demanava l'una.

I l'altra responia:

— Sí, però encara en cal un altra, al capdell.

Aleshores, amb estupor, compregué que les infantivols germanetes arrancaven les fulles vermelles per a encastarse-les als llavis, acolorint-se així magníficament amb la carnació suau de les roses.

MARION GILBERT

(J. Carner, trad.)

Il·lustracions de Joan Junceda

LA MODA A PARIS

Fot. Beutlinger

Traje en « lamé d'or crespelé », el cos de randes d'or brodat de perles i el ròssec amb plumes d'austruç. Portat per Mme. Huguette Duflos, de la Cidra. Francesa.
(Model: Philippe et Gaston, de París)

Fot. Gaminson

Abric de tarda, brodat a mà en torçal de diversos tons escalats en gris i amb pells renard gris.

(Model de la casa Primi, de Barcelona)

I A BARCELONA

Fot. H. Manuel

« Raig de lluna ». Novíssim abric de tarda, de vellut de smyrna gris « lamé » de plata i amb el coll, les gires de les mànigues i les aplicacions de pell també grisa.
(Model: casa Bernard et Cie, de París)

Fot. Gamisans

Riquíssim i elegant trajo de nit de rantes de plata i amb broderies de perles i brillants.

(Model de la casa Primi, de Barcelona)

E
L
T
R
A
G
I
C

PLAFONS

Fa quinze anys, aproximadament, s'obria en aquesta ciutat una enquesta a la qual concorregueren gairebé tots els literats joves exposant llur parer respecte el que havia d'ésser el teatre a Catalunya. Contra el que acostuma passar en casos semblants, els concurrents a l'enquesta arribaren a coincidir, per bona majoria, en dos punts, que per aquell temps semblaven essencials: en que l'edifici havia d'estar voltat de pins—santa innocència!—i en que les obres havien d'ésser tragèdies en vers, preferentment alexandrins. D'aleshores ençà ha plogut molt, però no tant com ho fa creure l'enorme distància que separa el teatre d'ara — de Catalunya i d'arreu del món — d'aquelles opinions, filles d'un moment en que tot es subjectava a la forma.

La tragèdia tingué el seu temps, un temps que evidentment no és pas el nostre. Resulta, doncs, un gènere vell i és per això que es serveix només que en les solennitats, a la manera d'un vi de quaranta anys. O, si ho preferiu, és una tesi doctoral a posta per graduar les grans individualitats de l'escena. Una obra per a «divos», veus ho aquí.

Al temps nostre la tragèdia li vé gran. La túnica té massa plects i és massa llarga per al protagonista dels drames d'ara, que acostuma ésser un inhàbil i desnerit senyor Esteve. Els paorosos incestos d'abans han degenerat en tristes enganyifes de cuineres o de cosidores a domicili i l'alt coturn que aquelles reclamaven es substituït per sabates de vint-i-quatre pessetes, que no tenen altra alçada que la dels talons.

No, la tragèdia no és pel temps que som, perquè els personatges no tenen la grandesa que demana i, consegüentment, tampoc la tenen els conflictes que promouen. Hauria, per tant, de basar-se sempre en temes històrics i això seria desnaturalitzar el caràcter del teatre, que ha d'ésser un reflexe del seu temps. D'altra banda, el teatre és cosa, no d'una festa assenyalada, sinó de cada dia — o millor, de cada nit — i, així, horroritza de pensar la negror de l'existència que menariem, si no sentísim més que juraments i malediccions i no disfrutessim d'altres visions que les d'esteses de cadàvers.

Guardem — això, sí! — tots els més alts honors i tota l'admiració per les velles, immortals tragèdies i saludem-les, adoptant un gest que tingui la deguda magestat, amb el cap descobert i amb el més profund i sincer respecte.

TEATRALS

El líric ja és un gènere lleuger. Tant lleuger, que, si se'n permetia de comparar el teatre amb un àpat, diríem que hi fa el paper de les olivetes. S'empassa que un hom no se n'adona. Es compren que sigui el que produeix majors rendiments. És un teatre a propòsit per anar-hi a fer la digestió o simplement per anar-hi a passar l'estona, per menjar-hi caramels o per festejar-hi, per a vells i per a criatures. Un teatre que no trasbalsa ni encaparra, i encara amb el gran avantatge d'ésser un producte mixte — seguint aquell simil, una mena d'olivetes farcides — que satisfà tots els gustos.

En el fons — tal com es fa avui dia — el teatre líric no és altra cosa que un pretext, o més justament, un seguit de pretextos. L'autor de la lletra l'escriu per oferir un pretext d'inspiració al de la música, el de la música l'escriu per oferir un pretext de llument al tenor o a la tiple i aquests canten per oferir al públic un pretext d'anar-hi a fer aquelles coses més amunt esmentades. I el mateix gènere en gran, l'òpera, no ha acabat també per ésser, en bona part, un pretext perquè llueixin les senyores?

Ja hem quedat que l'únic teatre que està bé és el convencional, inclús quan pren aparències de realista. Cal, però, que no ens engresquem massa amb aquest convenciment, perquè arribaríem a situar el gènere líric per damunt de tots els altres gèneres. Voleu, com a exemple, res més convencional que allò de que el galan, en el moment de declarar la seva passió a la dama, s'aturi per escurar-se el coll i es posi a dir-li cantant? I allò altre de que s'estigui refilant durant un quart, assegurant-nos que té pressa i que se'n va i no acabant-se'n d'anar mai? Vaja, no us en queixeu, que s'hi passa una bona estona.

Es, en veritat, el teatre que correspon al temps que vivim, temps de poc pes i d'exordament, temps de bullanga i d'aparència, temps de tzigans i de decoracions de paper. Sota tal aspecte, aquest teatre — opereta, sarsuela, revista — respon exactament al seu caràcter de mirall de l'època.

L'heroi dels nostres temps, no és ni un rei, ni un capdill, sinó el bariton: un minyó que, en lloc d'empunyar l'espasa, es sap fer aguantar el monocle i, en lloc de portar mantell, vesteix un frac molt cenyit, de color de xocolata. Naturalment que resulta disminuït, però la gent — les noies, sobretot — no li troben. I és que a elles, més que un guerrer emfàtic, els plau un bon ballador de foxrot.

E L LÍ R I C

CASAMENTS DISTINGITS

Fot. Arenas

*Senyora Josefina de Bernach-Calvo i Ginesta
de Santeiro*

*Senyora Maria Teresa Bonell de Garcia
Marquesa de las Regueras*

ALBUM DE DAMES CATALANES

Senyora Josefa Casas, vídua d'Artigas-Alart

Fot. Arthas

Com viatja el senyor Cambó

*Dibuixos d'Ola-
guer Junyent*

Com tantes altres coses, les limitacions que en determinats ordres imposen les circumstàncies actuals han desvetllat per contracop a Catalunya una viva afició a la biografia. Ja era hora. Molt sovint hom havia de lamentar la falta de dades referents a la vida dels nostres homes de relleu, ja fossin polítics, ja artistes, ja literals. Aquests darrers, posats a escriure com qui diu de tot, s'obliden d'escriure d'ells mateixos. L'autobiografia és en les lletres catalanes una flor raríssima. En Maragall és dels pocs que ens en deixà unes pàgines.

Es clar que potser a la majoria de catalans eminents els semblava que tenien poques coses per contar, essent, com eren, homes de sa casa, del seu despatx o de la seva oficina. Així i tot, però, la biografia és interessant, lligada com va imprescindiblement a l'obra del biografiat. Moltes coses, moltes actituds, fins i tot moltes expressions que han d'interpretar-se o són tingudes per inexplicables quedarien aviat posades en clar per un simple detall de vida íntima.

D'altra banda, la biografia resulta un aperitíu incomparable per fer gustar l'obra d'un gran home. La curiositat és una de les virtuts més exteses i estimulants que més la fa actuar és l'aneddota. La biografia, doncs, amb tot el que té d'anecdòtic, pot ser tal vegada el procediment més eficaç per alliberar la selecció dels homes de Catalunya de l'isolament o de l'incomprensió en què, massa generalment, es troben.

..

D'acord amb aquesta noble afició

que es desvetlla, per ajudar a avivar-la, ens plau de reproduir els interessants dibuixos que l'il·lustre artista N'Olguer Junyent acaba d'exposar a les Galeries Layetanes i que es produeixen en un viatge fet en el yacht «Catalònia» del senyor Cambó. Sovint la premsa dona notícia dels viatges de l'actiu polític català. Són unes notícies breus, gasetilles, que, amb les menys dades possibles. Quasi no fan més que donar compte estricte de les arribades i de les sortides.

Doncs bé, en un altre país, en el qual el reportatge s'exercia amb una mica més de personalitat i tingués el públic una curiositat més desperta, aquesta mena de notícies ja no serien possibles. D'un home que té el relleu del senyor Cambó — i això que diem d'ell ho diem igualment dels homes dels altres partits, aliens com són aquestes pàgines, en absolut, a les preferències polítiques — n'interessa tot, ja sigui per entusiasmar-s'hi, ja sigui per indignar-s'hi, ja sigui per simple trapaceria. La cosa que hi ha pitjor és l'indiferència.

Com viatja el senyor Cambó? Sabem que és un habitual dels grans expressos, que viatja també en automòbil, que acaba d'anar i venir d'Amèrica en un dels millors vaixells que fan aquest servei i que molt sovint empra, en les excursions diem-ne no professionals, el seu yacht, que porta el nom de «Catalònia».

Veieu, aquest nom ja és una dada força interessant. El tipa de l'home que, posat a haver de triar nom per un infant, es refugia a l'atzar del calendari, revla, si més no, que no l'aturament gaire inquietud espiritual. Tot el contrari del cas que esmentem, que, pel cap baix, vé a demostrar que l'home

públic i l'home privat són el senyor Cambó una mateixa cosa. En Junyent, en els seus dibuixos, no ens dona més que referències personals: apunts del senyor Cambó mateix, de dues distingides figures femenines i de gent de la tripulació. Res, en canvi, del vaixell, llevat de la marca que porta. És ben bé de doldre.

Diu els que l'han vist que es tracta d'una embarcació realment principesca i que justifica la fantasia segons la qual el yacht «Catalònia» era el de l'ex-kaiser Guillem II d'Alemanya. Sembla que no ho és, però podia o, si voleu, merèixer-ho estat.

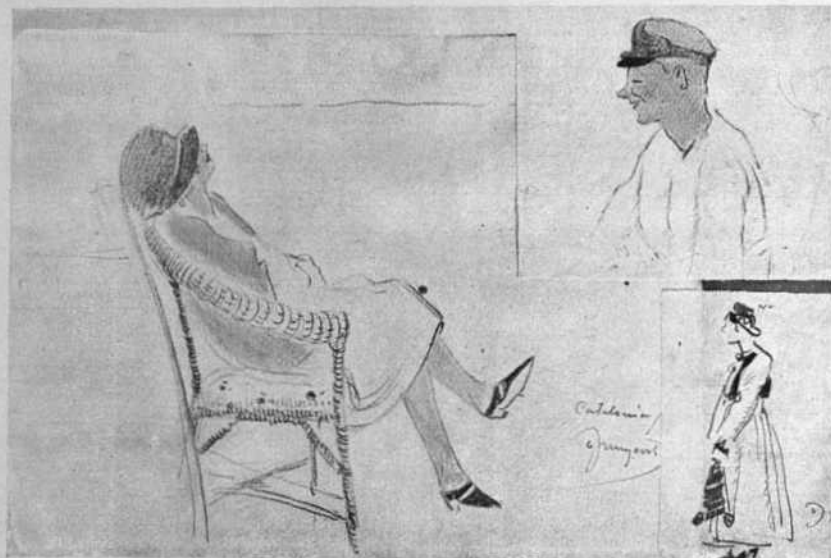
per aquell esperit, viatja incessantment, per mar i per terra, de nit i de dia, com si anés darrera d'alguna cosa — una il·lusió, una felicitat, un ideal? — que no troba o que, si de cas, se li escumny al moment de prendre-la. Qui sap, també, si només ho fa per poder sostenir d'experiència pròpia — com l'autor d'aquests dibuixos, Olaguer Junyent, — aquella dita: «roda el món i torna al borm».

La nostra missió no és d'esbrinar-ho. Hem volgut simplement picar la curiositat pública davant d'un fet que s'alça per damunt de la nostra vida planera amb relleu suficient per merèixer-la.

Així vol dir que el senyor Cambó — i sota aquest aspecte sí, que la nostra revista pot obrir-li de bat a bat les pàgines — és el que s'en diu un home de món — d'ambicions, de negocis, de comoditats, de refinaments —, un home, per dir-ho amb el mot més en boga, a l'americana, tot conservant — ja ho hem vist pel nom del yacht — les característiques racials.

Voleu cosa més essencialment catalana que aquesta gran afició als viatges? De tot temps els catalans, avessats a l'amplària il·limitada i a la inquietud incessant de la mar, han tingut una mena d'esperit d'aventura, un desig de grandesa, una seguretat, fet i fet, de la vàlua de la terra pròpia. Fullegeu l'història i en trobareu els exemples mateix que els dits a les mans.

El senyor Cambó ens ofereix, doncs, sota aquest particular, la tradició renovada. Endut

Poques fotografies hem vist que tinguin tanta força d'expressió, que donguin tanta idea de moviment com dona aquesta. A cop d'ull, deixa veure l'entusiasme dels dansarins i, per llur mirada, deixa endevinar que al voltant d'ells hi ha una multitud immensa. Així és, en efecte. La fotografia és treta en un moment culminant de les «festes de la collita» que cada any tenen lloc a Braemar, amb el concurs de tot el poble i amb assistència de la reina i del rei d'Anglaterra, el qual — respectuós com es manté sempre amb els costums dels seus súbdits — les presideix vestint el típic trajo del país, o sigui, habillat

amb les característiques faldilles de quadros escocesos. Els músics, tant a l'hora del ball com acompanyant la comitiva s'usen antics instruments, i constitueix una nota no menys característica entre la gernació la presència del Duff Clan (vella tribu), vestida apropiadament, amb una bandera al davant i portant unes llances, molt altes. Per aquesta alçada, perquè se'n veuen tant de d'un plegat i perquè són pacífiques, fan recordar un canyer dels nostres rials. Semelles festes d'un poble que treballa, vessants de tradició i plenes de sana alegria. Confessem que no en sabríem blasmar en nom de cap progrés.

C'era, infant inquiet i sornaguer, juga amb tothom, amb vells i joves, amb pobres i rics, amb savis i ignorants. De vegades combina tretes amb massa poc respecte i fins algun cop, amb gens ni mica de pietat. Així ho fa per provar el seu poder, però, en general, les combina de manera que al cap d'avall se li ha de donar la raó. La fotografia adjunta n'ofereix bona prova: ella — la gentil figura femenina — és la famosa estrella del cinematògraf Ethel Taylor i ell — l'home de l'angle — és el no menys famós boxejador Jack Dempsey. Són promesos, i, ben mirat, no hi ha cap motiu perquè no en siguin. Si per al matrimoni cal cercar, per damunt de tot, una mena de proporció — en l'edat, en la fortuna, en la condició social, en les aficions —, bé s'ha de reconèixer que la Taylor i En Dempsey fan una bona parella, essent joves com són, segurament rics, i una i altre... artistes de la mimica. Que siguin ben feliços.

ARTISTES. SOLEMNITATS. DANSES. ANECDOTES

El senyor d'aquesta fotografia, per la companyia que porta — i consti, naturalment, que no intencionalment — d'aprop ni de lluny referir-nos a la senyora —, ensenya ben bé el que és: un domador de feres. Hi ha gent per tots els gustos, veniu aquí. Perquè cal convenir que és tanmateix una humorada bastant perillosa aquesta de passejar-se pels carrers de Berlín amb una bestiola com la que porta, subjectada només que amb una senzilla corretja. — I aquí que mai no para el carretó dels gossos! — Diu que el fet

va produir sensació. No n'hi havia per menys. Altrament, es tractava, com ja deu haver suposat el lector, d'un truc per anunciar el circ del qual és propietari el mateix senyor de la fotografia. No hi ha pas dubte que resulta un anunci ben original. Quina voleu que no se'n pensi un home que es guanya el pa barallant-se amb les feres? I encara l'anunci tenia altra condició: el de ser econòmic. Perquè, si a algú podia costar car, era a algun bado. Si es propagava, les agències d'anuncis haurien de plegar.

La mort d'Anatole France, quan encara durava l'èpica de l'homeatge que se li rendí en ocasió de celebrar la vuitantena de la seva naixença — i amb motiu del qual publicarem oportunament el seu retrat — ha tornat a produir una general manifestació d'admiració i de respecte a l'obra del gran escriptor. Entitats i premsa, col·lectivitats i personalitats s'han desfet, per dir-ho gràficament, en elogis. No cal dir que la França oficial, ben amant de la glòria dels seus, se li rendí tota la fotografia que aquí reproduïm, en dona idea. Es treta al moment de la cerimònia fúnebre, a la qual assistiren les pri-

meres autoritats de la república, davant del cadafalc aïcat entre l'Institut de França i l'estàtua de Voltaire. Conseguida de tothom la signifiació ultra-esquerrana de l'autor de «L'illa dels pingüins», considerem saber d'insistir-hi. I, ja separant-nos de l'objecte d'aquestes ratlles sigui'n permès assenyalar l'excel·lent conjunt arquitectònic que ofereix la fotografia. Raó, i ben sobrada, tenim de lamentar l'anarquia que, en aquest ram, camp a Barcelona. És, doncs, un vot més que ve a sumar-se a les veus, inflamades de zel patriòtic, que sovint s'alcen en la premsa catalana propugnant pel nostre bon nom urbà.

I EXTRAVAGANCIES REPORTATS D'ALTRES PAISOS

Hi ha una tendència general a admetre que els artistes, especialment els de teatre, no són mai allò que se'n diu gent de sa casa. Pel públic simplista, o millor, fantasista, la idea d'actor porta inseparablement aparellada la de rodamón, baldament es tracti d'un actor habitual d'una ciutat i fins i tot d'un teatre. I, en canvi, en la realitat, quina altra cosa! Els comedians del teatre català, com a exemple, han estat, amb contades excepcions, tot el contrari: cal només assistir a un assaig per adonar-se, davant de l'ofici a les labors femenines que acostumen a demostrar les actrius, que la vida entre bastidors és una extensió de la vida de família. Anant més lluny, aquí tenim la gran actriu vienesa Sybille Binder, instal·lada burguesament a casa seva, entretinguda amb el seu gos que, sense que vulguem ofendre'l, no pot pas dir-se, tot i semblant intel·ligent, que sigui d'unes dots físiques dignes de tenir-se per extraordinàries.

Veuu? Aquesta elegant dama amb el seu petit ós domesticat i habilitat d'una manera tan senzilla com gràcia, ja no produeixen, ni de bon tros lluny, la sorpresa que causa el domador de l'altra fotografia, portant el seu lleopard com qui porta un pacífic gos d'aigües. Al contrari. Constitueixen un curiós espectacle, que completament els dos nois, disfressats de gnoms. L'anunci, en aquest cas, fa de bon veure: tot complint la seva finalitat utilitària, serveix per distreure la quitxalla. L'os, per

regla general, amic de Sant Francesc, és també amic dels infants. Aquell aire que té de bonhomia i el seu posat, al cap d'avall, còmic, predisposen a la confiança, amb tot i saber que moltes vegades, tocat com és de mals instints, no la mereix. En la fotografia mateixa, es veu una noia que es mira com un dels gnoms dona un sucre al petit os. S'endevina prou que ella li dona riu sense cap mica de por. Tantmateix entre Berlin i Wembley — on es desenrotlla aquesta escena — hi ha una bona distància.

"LA PULLA AL VENT"

Capell ae vellut, amb cinta groga i guarrit amb fulles d'escoma
(Creació de la casa Le Monnier)

Fot.
M. Branger

Capell «marquise», per a la tarda,
de pana negra, amb ornaments de
fantasia de ploma de merla.
(Creació de la casa Georgette)

Hi ha una renovació constant, tot
obeint les característiques fixades al
començament de la temporada, en
la creació de models de capells.
El tipu de forma reduïda conserva

Fot.
Rahmo

"CHOUCHOU"

Capell de feltre color marró, amb
cinta del to mateix
(Creació de la casa Camille Roger)

Fot. H. Manos

Capell de feltre de
color marró, amb
senzills ornaments
d'un to de bronze.
(Creació de la casa
Le Monnier)

el seu predomini, en mig, però, d'una extensa i gentil varietat. Els darrers models de les millors cases de París, continguts en aquestes planes, en són, esplèndid testimoni.

Fot.
Rahma

"JANOT"

Capell de feltre, sobriament guarnit amb pana negra.

(Creació de la casa Camille Roger)

"PUNT D'EXCLAMACIÓ"

Capell de pana color marró molt fosc, amb ornaments d'argent.

(Creació de la casa Jane Blanchot)

Capell de pana negra, amb «oreps georgettes» multicolor i plomes d'austruy.

(Model de la casa Jane Blanchot)

Fot. Rahma

Fot.
M. Branger

Taca, per a la nit, de feltre negra, amb dues hèlixs de «crottes» negres amb les puntes blanques.

(Creació de la casa Georgette)

EL LICEU DE BARCELONA

NCARA no la un mes que, tornant d'Itàlia, al cap d'una hora d'haver sortit de Gènova, un senyor italià, de cabells blancs, que per l'aspecte voravia la seixantena, va treure el cap per la porta del compartiment i va demanar-nos als tres barcelonins que l'ocupavem si li permetíem fumar un cigarret. Aquell vagó era de no fumadors i en el seu compartiment vivaven senyores. L'home cisi al passadís resgnat a fumar a pen dret de cara la foscora de la nit, però la fumera que s'escapava del

nostre compartiment li denuncià la nostra infracció i vingué a oferir-nos amablement la seva complicitat. Obtinguda la conformitat que no li podíem negar, l'home s'asseià en l'únic angle desocupat, encengué el cigarret i nosaltres continuàrem la conversa interrompuda parlant des dels nostres recones respectius. Al cap d'una estona, aprofitant un buid de la conversa el nostre company de viatge, amb un to de seguretat que va sorprendre'ns, ens digué en italià: Vostres són catalans, veritat? I com que, en respondre-li afirmativament, degué adonar-se de l'admiració que ens produïa el seu descobriment, afegí, sempre en italià: No té res d'estrany que ho hagi conegut perquè he viscut dos anys a Barcelona i quan me'n vaig anar parlava un català molt acceptable. Aleshores jo tenia vint anys i ja en la més de trenta cinc que vaig anar-me'n. No obstant, ara he vist que encara me'n recordo prou per entendre'l. I, en efecte, seguirem parlant una bella estona cadascú en el seu idioma natural.

La nostra sorpresa era justificada, perquè feia un mes que, gràcies al català, se'n preia per fills de totes les regions d'Itàlia i fins maltesos. La sorpresa, doncs, estimulà la nostra curiositat i de bon grat allargàrem la conversa. Aquell bon home era hotelier. De jove el seu pare, milanès de la regió dels llacs, l'havia enviat a Barcelona, recomanat a l'Hotel de les Quatre Nacions per aprendre l'ofici d'espanyol i l'home, de més de tot això, havia après el català conservant un bell record de la ciutat. Però, en precisar llocs, el seu record no corresponia al nostre i molt menys a la realitat actual. Ell parlava d'aquella Barcelona adorable d'abans de l'Exposició del vintanta vuit i cap de nosaltres podia compartir la lleugera emoció que el record li produïa. En dues soles coses concretes poguerem respondre-li amb la convicció desitjada: en la permanència de l'Hotel de les Quatre Nacions i en la significació ciutadana del Liceu. L'evocació del gran teatre barceloní li aviva les nines, com si la visió de les grans nits del Liceu se li aparegués costellada de llums, d'estampes femenines i de dos de pit electrizants. Aquell bon senyor,

que, sota de la seva aparença pacífica rematada per una clenxa de reglament, deu conèixer tota l'alquímia dels cocktails i que deu haver cipiut de reüll la cara de tot Europa davant de les enigmàtiques escalopes de totes les cuines del món, en parlar del Liceu es joventia i se li endevnava l'intenció d'un d'aquells doblegaments d'espinada que van tan en doina pels halls dels grans hotels. — Ara tinc un hotel a San Remo i un altre a muntanya, però he estat a Madrid, a París, a Londres; he treballat a totes els grans ciutats d'Itàlia i d'Alemanya i he vist tots els grans teatres d'Europa i creguí que el Liceu se'l pot posar al costat, almenys el Liceu que jo recordo. Sempre n'he sentit parlar amb el gl i sempre l'he retret com un dels teatres que m'han fet més impressió. Era la millor cosa que en aquell temps tenia Barcelona.

Descomptant l'habitud de la complacència i tenint en compte que l'imatge del nostre gran teatre se li barrejava amb altres records de joventut que necessàriament havien d'embellir-li l'evocació del Liceu, aquell fondista cosmopolita deia la veritat, en el sentit que fins a l'exposició universal de 1888, el Liceu era la cosa més acreditada de Barcelona a l'estranger i potser l'única que ens donava la categoria de gran ciutat. Durant molts anys el nostre Liceu fou un mercat de reputacions artístiques i era molta la gent d'enlla de les fronteres que coneixia l'existència de Barcelona pel Liceu.

El gran teatre, com la Plaça Reial i altres grans reformes urbanes de la Barcelona de la primera meitat del dinou, s'alçaren damunt dels llocs que deixà oberts la bàrbara convulsió del 1835 amb la crema dels convents. Els edificis abandonats per les ordres religioses després d'aquell daltabaix, menor en magnitud material, però de més conseqüències que la setmana trágica de 1909,

es destinaren a casernes de la novella Milícia Nacional. El gatorze de linia, batalló compost de joves de bones cases, d'idees moderades, estava instal·lat en l'ex-convent de Montesión de la plaça de Santa Anna, cantonada del carrer del Governador i, per atendre les exigències de l'equipament, un caporal del cos proposà donar una sèrie de funcions dramàtiques, ofert el concurs d'unsaficionats. Acceptada la idea, es constituí una societat per accions de 125 pessetes, reu-

El Liceu i la font del Pla de la Boqueria a l'any 1856. — Litografia de F. A. Perceira

nint el capital corresponent a cinquanta accions. L'escenògraf Planella, capità de milicians, s'encarregà d'adquirir un tierres segona mà que estava en venda per quaranta duros i d'instal·lar-lo al primer pis de l'edifici, i el teatre s'inaugurà pel mes d'agost d'aquell mateix any. En dissoldre's la Milícia a l'octubre següent, el teatre continuà funcionant i la societat adoptà el nom de Filodramàtica, que més tard es canvià pel de Liceu Filodramàtic de Montesión.

Aquell teatre fou un planter d'artistes i l'entusiasme dels seus mantenedors fou tal que hi establiren un petit conservatori encomanant-ne la direcció al mestre Obiols que feia poc temps

que havia arribat d'Itàlia i a En Pere Mata, actor que tenia al seu càrrec les classes de declamació, obtenint del govern l'ús del convent mentre es donessin els cursos projectats, els quals s'inauguraren per l'abril de 1838, continuant les funcions fins a l'any 1844 en que gràcies a l'activitat del Sr. Joaquim de Gispert, molt ben relacionat amb les personalitats polítiques del seu temps, obtingué del govern de Madrid una real ordre autoritzant el trasllat del Liceu a l'edifici del convent que els Trinitaris descalços tenien a la Rambla i carrer de Sant Pau.

En Gispert, home d'empresa i d'una activitat exemplar, havia concebut el projecte de construir un gran teatre que per la sumptuositat, i la importància, pogués posar-se al costat dels primers d'Europa. Havia arribat l'hora de realitzar-ho. En Gispert, en una junta celebrada el 12 d'abril de 1844 exposà els seus consells, no solament el projecte, sinó totes les combinacions financeres que havia imaginat per dur-la a terme. La junta del Liceu li conferí plena autorització per tirar el pla endavant i el 23 d'abril de 1845, o sigui al cap d'un any, a dos quarts de dotze del matí, fou col·locada la primera pedra del nou teatre sense cap mena de ceremonial.

La junta no disposava de capital, però en virtut de l'autorització de trasllat, es trobava en possessió d'un terreny situat al punt més cèntric de Barcelona, al qual l'Administració dels béns nacionals li adjudicava el preu de 680.546 rals. Mitjançant un conveni, el terreny fou cedit a la junta amb un cànon anual redimible de 20.416 rals i 20 maravedissos. A aquest terreny s'alegi el de dues o tres cases veïnes que s'adquiriren, resultant un àrea suficient per alçar-hi el teatre que hauria d'ésser l'orgull de la ciutat de Barcelona.

Per obtenir la quantitat necessària per a les obres, es posà en venda la propietat d'una part de les localitats del futur teatre, carant-se la butaca a cinc cents duros i a tres mil les llotges. Encara que la llista de compradors encapçalada per En Manuel Gibert, entusiasta del projecte, donà una suma considerable, el retraïment dels desconfiats o dels escrupolosos dels que miraven com una profanació l'utilitzar terrenys de religiosos per a construir un teatre, va obligar a crear una junta auxiliar de construcció, de la qual fou el principal element En Manuel Girón. Aquesta junta hestregué una quantitat rebent com a penya les localitats que no havien estat venudes. Els diners obtinguts amb aquesta combinació encara foren insuficients i, per acabar les obres, calgué vendre parts i dependències del nou edifici, de manera que quan l'edifici fou acabat resultà que s'havia construït un gran teatre la propietat del qual estava fraccionada en lots variadíssims. A més

dels propietaris de les localitats i llotges, hi havia qui tenia en propietat les botigues del carrer de Sant Pau i les dependències que donen a la Rambla i d'altres que tenien drets especials a diverses dependències de l'interior de l'edifici. Amb les quantitats que es recaptaren amb tals segregacions pogué finalment acabar-se la gran obra, l'import de la qual pujava a 332,036 duros i 380 milèsimes, suma que en aquell temps representava una veritable fortuna.

Quan es col·locà la primera pedra, encara no s'havia decidit quin dels projectes proposats s'adoptaria. L'arquitecte parisenc Thumeloup en presentà un de molt sumptuós i ben concebut però que deixava una plaça circular molt insignificant. D'aquest projecte se n'aprofitaren alguns detalls per millorar el que proposava En Gispert, l'autor del qual no es pot fixar exactament. En Gispert, que havia viatjat molt per Europa, devia estar fortament suggestonat pel record de l'Escala de Milà, però com que no era arquitecte, li calgué la col·laboració d'un professional per donar viabilitat al seu projecte. Així és que de moment, encara que poc intervingué en les obres de l'arquitecte Soler, encarregant-se'n després els arquitectes Miquel Garriga i Josep O. Mestres, el primer dels quals cessà en el càrrec de director al cap de quatre mesos. En Mestres, doncs, fou qui acabà l'obra, encarregant-se de construir la façana l'arquitecte francès Vignier, que vingué expressament per nuntiar l'escenari i dirigir la decoració general.

Finalment, venudes totes les dificultats financeres i resoltos tots els problemes de construcció que havien entremetent les obres, el 4 d'abril de 1847, diada de Pasqua, el Liceu s'inaugurà solemnement. El programa de la primera funció fou el següent, que copiem de la secció d'espectacles del "Diari de Barcelona": «1.º Se darà principi com una brillante sinfonia del malogrado catalán Gomis. 2.º La compañía dramática pondrá en escena el drama en tres actos y en verso, escrito expresamente para este teatro por el célebre literato don Ventura de la Vega, titulado: D. Fernando de Antequera. Este drama que nos recuerda al rey elegido por el tan nombrado parlamento de Caspe, abunda en escenas interesantes, en versos melodiosos y fluidos y en aquel palpitante interés con que sabe adornar sus obras la conocida pluma del autor del Hombre de Mundo. Ha sido ensayado y dirigido por el distinguido actor D. Carlos Latorre y le acompañarán en su ejecución la primera actriz D.ª Bárbara Lamadrid y los actores Arjona, Pizarroso, Ayia, Verges, Dalmases, Rizzo, Iriarte, Estrada y demás de la compañía. 3.º A continuación se bailará por doce parejas la Rondeña, compuesta por el maestro di-

L'incendi del Liceu, la nit del 9 d'abril de 1861

Croquis de la decoració de l'òpera bufa "Una aventura de Scaramucha", representant l'escenari i la sala del Principal

Dibuix de Bonaventura Planella

rector de bailes D. Juan Camprubi, música de D. José Turch. 4.º y último: El regio imene, cantata escrita en verso italiano por don Juan Cortada y puesta en música por D. Mariano Obiols. Su ejecución está encargada a cantantes españoles y dos de los principales papeles a la señorita Rovira y a D. Juan Pla, que por primera vez se presentan en las tablas para ofrecer un homenaje de amor y respeto a la Reina cuyo nombre lleva el Liceo, en donde han recibido su enseñanza. Estos jóvenes no dudan que el público barcelonés los mirará con la indulgencia que necesitan, al presentarse ante el mismo y en un teatro que es capaz de imponer a actores ya consumados en la carrera.

El preu eren: llotges de baix 100 rals; de segon pis 80; de tercer 60; de quart 40 i l'entrada general 6 rals. La funció començava a les set. L'empresa advertia que «movid a impulsos de seus filantropics sentiments» desistia part del producte d'aquella primera funció al socors dels pobres de la Casa de Caritat, alegit que en el vestíbul hi havia una salata pels que «gusten puegan hacer una demostración de su beneficencia» a favor dels «desvalguets d'aquell asil».

L'inaugural del Liceu va fer sensació a Barcelona. El teatre s'ompli de gom a gom i la recaptació a taquilla donà 1036 duros. El públic restà meravellat de tanta magnificència i de la grandiositat del nou teatre. Els barcelonins tenien el primer teatre d'Espanya i un dels millors d'Europa.

El vespre de la inauguració la façana s'il·luminà profusament amb atxes de cera i una banda militar tocava a la Rambla davant de la porta del teatre. Durant la representació algunes nenes «graciosamente» vestides — diu el cronista del Diari — anaven recorrent les llotges i repartint ramets de flors a les senyores i als senyors els donaven unes fulles amb versos d'En Víctor Balaguer, escrits expressament per aquella solemnitat. En els intermedis, que foren llargs, el públic recorregué els passadissos i dependències, entre exclamacions d'admiració. El decorat pintat pels escenògrafs parisencs Cambon i Philastre, una part del qual s'havia hagut de transportar en carros de París a Barcelona, va produir un efecte meravellós; en canvi el teló de boca va decepcionar una mica. Els «antepalcos» i la grandiosa aranya central de cent quaranta becs, foren les coses que sorprenghen més a tothom.

La creació del Liceu, era un cop terrible pel teatre de la Santa Creu, que fins allavors havia estat la primera sala d'espectacles de Barcelona. Ja durant el període de les obres del nou teatre, els partidaris de l'antic teatre del Pla de les Comèdies, havien fet una terrible guerra sorda als seus futurs rivals, guerra que a partir d'aquell moment, havia d'escalatar de manera estrepitosa, convertint-se en un dels trets més pintorescos de la Barcelona vuitcentista. La lluita entre «liceïstas» i «cruzeiros» era un reflexe còmic de la pugna entre dues generacions: la dels vells del Principal i la dels joves del Liceu. La ciutat vella, tradicional, contra la ciutat que creixia; les antigues dinasties d'arrel aristocràtica, contra les novelles dinasties dels potentats de la indústria i el comerç, que necessitaven un nou escenari per incorporar-se a la vida fastuosa del gran món.

Els del Principal titllaven d'heretges als del Liceu i els del Liceu s'indignaven que l'altre teatre portés el nom de Principal. La

competència de vegades acabava a bufetades. Tot s'aprofitava per sostenir aquella guerra que els barcelonins seguien amb passió. Aprofitant l'estrena d'una òpereta semi-bufa, titulada «Una aventura de Scaramúcia», un acte de la qual passava a l'interior d'un teatre, els del Liceu varen fer pintar una decoració que era una caricatura del Principal. Tot, fins els habituals concurrents estantistes de la platea del Principal que assistien a la representació amb barretina d'estam per no costipar-se, hi era reproduït amb una fidelitat que feia recargar-se de riure als adites del Liceu, els quals per mortificar als seus contraris, deien que tot el Principal cabia a l'escenari del seu gran teatre.

Aquesta rivalitat era un estímul per uns i altres que s'esforçaven a presentar conjunts de companyies notables i, sobretot, tenors. El «pinyol» sempre s'ha cotitzat alt a Barcelona i en aquell temps es veu que hi havia uns especialistes d'aquesta gràcia que feien tornar simples als aficionats dels dos teatres. Al Principal Tamberlick emocionava la gent d'ordre amb els seus reflexos prodigiosos i els del Liceu hi responien amb En Ropp, veritable

estairoqui que tenia una veu celestial, i a la competència que es feien amb els cantants hi afegien la que es feien amb les estrenes que tant uns com altres procuraven que fossin les més sensacionals. Aquesta lluita encesa a arrelar el nou teatre. El circol del Liceu, instal·lat en una de les dependències de la casa, feia tot el que

Hi Pla de les Comèdies, amb la Font de Neptú, coneguda per la Font del Vell, a l'any 1845

Litografia de Louis Bichebois

podia per mantenir l'esplendor del gran teatre, l'empresa del qual aprofitava totes els avinenteses que se li oferien per augmentar el prestigi de la casa.

Una d'aquestes ocasions excepcionals es presentà pel setembre de 1860 amb motiu de la vinguda a Barcelona de la reina Isabel II, amb el seu real marit i les infantes. Entre les festes organitzades en honor de SS. MM., hi hagué una funció de gala al Liceu. D'aquesta funció que fou una ocasió magnífica per veure les dames barcelonines de l'època poguessin mostrar-se amb l'esplendor de la seva halania i riquesa, en copiè la següent ressenya còmica publicada en un diari satíric barceloní que pel que s'expressa no devia estar gaire bé amb l'empresa del gran teatre. Diu així:

«Vamos al Liceo. Dice la empresa: Gran función de gala a cada a SS. MM. 40 rs. butaca i entrada. Hacer las cosas bien o no hacerlas. Obsequiemos a SS. MM.»

Y este pueblo que en sus actos más insignificantes demuestra lo amante que es de sus Reyes, invade el magnífico coliseo haciendo en Septiembre el Agosto de la empresa y los reverendos, pues, según los periódicos, hubo quien dió hasta 28 duros por un sillón.

¿Y como se correspondió a la galantería del público? ¿Y como se obsequió a SS. MM.? Del modo siguiente.

Al entrar en el salón se hallaba una alfombra usada, deslucida y todo lo mala que pudiera ser en ocasiones no tan solemnes. El pasillo de los palcos principales, donde se hallaba el destinado a S. M., lucía la alfombra destinada a los bailes de máscaras, en el estado que todos conocemos; y en tal sitio, se permite fumar para embalsamar sin duda la atmósfera.

Delante del palco regio se había formado una especie de jar-

dinclo, con su correspondiente salto de agua y estanquito, donde nadaban *juguetonamente* hasta unos cuatro peces, que, según opiniones tuvieron tiempo de multiplicarse hasta doce en el transcurso de la función.

Pero ¡aquí fue Troya! No se les ocurrió que forzosamente había de quitar la vista el susodicho jardincito; y como lo notaran SS. MM. y pidieran unos almohadones para dominar la situación se encontraron agradabilmente sorprendidos con que... no había almohadones. Y tuvieron que mandar subir los de sus coches, aprobando, sin duda, in pectore, la galante previsión de los comisionados.

Se desprende a S. M. alguno de sus adornos y pregunta por el tocador. Segunda palinodia.

Un señor del Liceo, confuso y avergonzado:

— Señora, no hay tocador.

Y pide alfileres.

— Señora, no hay alfileres.

Y bajan a escape a la calle de San Pablo, y en casa de Serra compran dos cuartos de alfileres, que en el elegante papel azul, en que acostumbran a venderse, presentan *humildemente* a S. M.

Entre tan variados incidentes, entre actos de una hora y oír una compañía muy mediana, SS. MM. fueron *obsequiados* en el Liceo con Los Mártires — ópera de Donizetti — en los que también representaron su papel, juntamente con el público, a beneficio de la Empresa, teniendo que marcharse a oscuras a la regia morada, pues como se habían quitado los faroles de la Rambla, para dar lugar a otra mejor iluminación, esta había sin duda terminado su ajuste y no se veía, como vulgarmente se dice, ni una palabra. Mentimos. En la más profunda oscuridad lucirán siempre algunas de

las que escucharon los augustos oídos de SS. MM.

No sabemos tampoco si sería cálculo semejante oscuridad para que no se vieran algunos semblantes.

Encara no feia un any d'aquesta funció régia, que un incendi destruïa completament el teatre. El dia 9 d'abril de 1861, a un quart de vuit del vespre, quan els actors queaquella nit havien de representar l'obra «Fortuna contra fortuna», estaven preparats entre bastidors i els músics es disposaven a tocar la simfonia, el foc s'inicià en un dels tallers de la sastreia instal·lats al quart pis a l'esquerra de l'escenari. A la platea hi havia una trentena d'espectadors. Malgrat els esforços que es feren per apagar la primera flamarada, el foc creixí en un magatzem de vestuari i des d'allí prengué a la part superior de l'embocadura de l'escenari i de seguida el cremà tot. En encendre's el teló de boca, tallades les cordes que el sostenien, caigué en una onada de foc damunt dels seients de la platea que aviat començaren de cremar quedant tota la sala convertida en una immensa foguera. El corrent que s'establí per les portes de la Rambla, que s'havien obert de bat a bat per facilitar la fugida dels espectadors i del personal vivia la foguera que espètgava d'una manera espantosa. Es varen tancar les portes del carrer i en emorrar-se el sostre de la sala amb un estrèpit esferèdric, tota la gent que era al vestíbul fugí corrents cap a la Rambla, convençuda que s'esquarterava tot l'edifici. Els comedients, els músics, els tramoiistes fugien

gient amb tal pànic que una de les actrius es va trobar al mig del carrer a mig vestir.

La notícia de la catàstrofe s'escampà amb tanta rapidesa com s'havia estès el foc. Totes les autoritats van acudir-hi; les tropes ajudaven els bombers i els veïns ajudaven a omplir les botes de regar els carrers, prenent l'aigua de les fonts del carrer de la Unió, de la Font del Vell de davant del Principal, de la Plaça de la Boqueria i dels brolladors de la Plaça Reial. Els carros de les cases de banys hi acudiren a transportar aigua i els altres teatres sospengueren les funcions.

Les flames s'alçaven talment que tota la ciutat resplendia. Mentrestant al mig de la Rambla s'anaven amuntant els mobles que es treien dels pisos de les cases del voltant. Aiguas estants del carrer de la Unió tiraven els mobles pel balcó per defensar-se de les flames que els envaïen el pis per la banda de darrera. Diu un cronista de l'època que el foc era tan gran que el resplendor es veïa des de Sabadell i Terrassa i altres pobles del Vell.

Dominat el foc després d'incessants esforços, de l'edifici solament en quedaren les parets mestres que per ésser extraordinàriament dobles pogueren resistir la voracitat de les flames. Per apagar l'immens brasar que quedava en el soterrani del teatre, l'endemà es va obrir una rasa des de la Rambla i, deixant-hi anar l'aigua de les aixetes del carrer, s'inundà el fossat per extingir totalment aquell caliu. La façana del teatre va quedar absolutament intacta.

La junta de govern de la Societat del Gran Teatre va reunir-se immediatament, acordant reconstruir el teatre amb les mateixes condicions de grandiositat, millorant-lo en tot el que calgués. L'entusiasme amb que es decidí fou tal que es donà per segur que abans de l'any el teatre tornaria a ésser el que era.

En efecte: el 20 d'abril de 1862, el Liceu s'inaugurava amb gran esplendor amb «I puritani» de Bellini. La inauguració del gran teatre fou un veritable esdeveniment ciutadà. La ciutat havia seguit amb interès vivíssim la reconstrucció encarregada a l'arquitecte Josep O. Mestres, que, entre altres reformes, suprimí l'amfiteatre que hi havia al segon pis, modificà l'il·luminació de l'escenari en benefici del decorat.

Barcelona tornava a tenir el seu teatre magne, més suntuós que mai, el qual, tot i ésser dedicat a les representacions de

grans òperes, continuà alternant amb les companyies de declamació. També s'hi feien obres de màgia i sarsueles, algunes bil·ligües com «Setze juges» i «L'aplec del Remet» d'En Clavé. Les representacions de «La Passió» al Liceu, arribaren a ser tradicionals. L'Exposició universal de 1889, adjudicant noves jerarquies, entelà una mica el prestigi del gran teatre. Desgraciadament, però, la bomba del 7 de novembre de 1903 tornà a donar-li el seu prestigi cosmopolita, de tragèdia, com el del Montjuïc d'aquell temps.

Sortosament avui pel món s'ha esvaït la visió de la Barcelona de les bombes. Els estrangers ja no us parlen d'aquestes tristes gestes. Tots, com el nostre hotelier de San Remo, us pregunten per l'exposició d'indústries elèctriques, us retreuen el Tibidabo i la visió de les nits del Liceu completa la llista de les coses, gràcies a les quals el barceloní se sent inscrit en la vida europea.

(El original reproduït en aquesta informació sota de propietat del Museu de la Ciutadella)

CARLES CAPDEVILA.

El teatre Principal, a l'any 1859

Transcripció d'una litografia de F. A. Parcerria, per F. Soler i Rovira

ELS ESPORTS

*Una explosió instantània de Berdujo,
del C. N. de Barcelona*

Foto. Colomé

*A dalt: Eudard Flaquer, jugant els partits internacionals
A baix: Moto Harley Davidson, sortint de Sant Hilari*

Recolim en aquesta pàgina diverses i interessants manifestacions de la vida esportiva catalana: esports de mar i de terra, esports moderns i esports amb prestigi de clàssics. A aquesta darrera categoria pertany el de la caça. Heu vos el aquí magníficament apuntat en aquest boix d'En Canyellas. Tot el dalit, tota la vibració, totes les emocions característiques de les jornades de caça, són reflexades amb traçat segur dins el breu marc d'aquest boix. Quin espectacular el d'una caça! Ben pocs n'hi ha que puguin comparars-hi.

Té, per damunt de tot, dues condicions que li donen caràcter d'únic: el desenvolupar-se en plena, exuberant naturalesa i el de tenir per auxiliar unes besties tan nobles i fidels com els gossos. S'explica perfectament que sigui el més antic dels esports i que sigui esport de reis, com aiximateix s'explica que un artista de la fusta d'En Canyellas el trobi indicat per comparar-lo amb l'excel·lència dels capells que el senyor Prats ofereix en el seu establiment del carrer de Fernando. Convinguem que és un reclam tan elegant com merescut.

LES GRANS ESTRELLES DEL CINEMA

HENNY PORTEN

PROTAGONISTA DE LA PEL·LÍCULA "INRI" DEL "REPERTORI DE MIGUEL"

«RAJAH»

Abric de pellut de llana i pella. Trajo de llana color de fusta rosada, amb vestint de llana i broderies de nàcar.

CH. DRECOLL.

«NAZIMOVA»

Sumptuós i elegant trajo de nit, ornat amb fulgurants rossa i puntes negres i brodat amb perles també rossa.

Magnífic trajo de llana negra, amb túnica d'ottoman també negra i amb broderies de color roig i verd.

«CHINOISERIE»

Par. O'Dayé

**MADELEINE ET
MADELEINE**

Fot. Abbé

«FLOR DE LOTUS»

Preciós traje de nit, de vellut gru, guarnit amb perles lluentues blanques i amb broderies d'or. Al moment de treure's l'esplendïd abric de pell.

«EL JARDÍ DE MA GERMANA»

Traje de «laminé» verd jade i argent, guarnit amb perles de cristall i pell de renard blanc.

JEAN PATOU

«PER AGRA-DAR»

Traje de «hydrant» de color blond amb cintes de seda del mateix color i amb el colant en forma.

PAUANA PRINCIPAL

La casa dels senyors Guarro

Arquitecte: A. Paig-Gabarró

CC. ARKO MAY

DADES METAFISIQUES SOBRE SARRIÀ

1

Per exemple, En Carles Soldevila m'escriu, després de la seva estada a casa, una impressió de Sarrià equivalent a aquesta:

«Més lívica que la de Sant Gervasi, els carrers del vostre suburbi agonitzen abocats a l'abís d'un

mal per a mi un tema suggestiu de inspiració».

El difunt Salvat Papasset, m'havia tramès, tot presentant una possible enquesta, una carta postal que, sense garantir-ho del tot, em sembla recordar que deia així:

UN THOS DEL JARDÍ

torrent, amb una serenitat estoica. Ni la deformació més lleu de l'òvil perfecte de les finestres innumrables; ni cap porta esbatanada mostrant en els darrers cruïlaments la fresca negror fràgil dels vostres interiors. En canvi, veieu? les roses dels vostres jardins, més pures, vencen amb llur perfum, el tol de tòc de perruquer que us ve, amb demitat temible, de les roses de Sant Gervasi. Tanmateix, entre el secret romàntic del carrer de Sant Ildefonso i la indiscreció camorosa del vostre carrer de Cuyàs, no dubtaríeu en el cas d'una tria hipotètica. I altres preferències encara: vota la Il·lustrina Blancet del tònic amb què les adolescents gervasienses cobreixen la indecisió de llurs tetines, i a una vida futura aventurera que ni les vostres veïnes aporcellanades o aquarellades, ni les vostres tres famoses llietres camacutes, llavigrosses i cella-espesses, no arriben ni a sospitar. Us dol? Ja sé que a vós el serpenteig d'un faribol vermell d'enagos, prehistòric, partint absurdament la negror solitària d'una nit de sarau en un revolt de placeta, us enfermavoreix la pietat vicieta. Però és així: les muges de Gertrudi, impòdicament solitàries entre el cel i la mar cendrosos, no seran

SARRIÀ EL CO. — clauet, lligat, els dos costats de l'angle que el vesteix
— corat, reguleix una xingula miserable

Una m'abstinció en-
cavalga pel viciu
d'abastar tanta ver-
guosa sense l'edat
i les tendres.

Però el parer més recent sobre Sarrià, és el d'En Josep Pla:

«Fujo d'aquest roval llibreg, com una ànima en pena. Una lipotímia crònica ha convertit aquesta barriada i els seus habitants en peces de retaula i figurats jacents de cera, corcades. Així put a incens. Del clos del cementi, a les làpides dels trenta tres convents, els corbs amb llurs ales esteses, fan una cortina que que submergeix el poble en una ombra trágica. Mireu quina gent que, en lloc del dolç cantanyer o de l'acàcia tremolosa, arreglera s'apreix al llarg dels seus passeigs i en els balcons, i finestres penja sotanes en lloc de cortines.»

2

Apòctifit diu hom. Sopotit diu hom també. Potser. Per a mi, estudiant transitori d'una vasta vivenda medieval arreuerada entre un hangar de la novissima i important «Societat Catalano-alemanya d'Arquitectura» i una falsa masia de darreries del segle XVIII, aquest parer m'ha d'una subterfugit inconfundible. Seria en canvi, imprudent, d'acceptar sense control l'hor verosimilitud. Evidentment: ni el famós Cavall d'El Unicor, ni la Vidua desencinyellada, ni el Panal-de-Gas, ni la Diana fosforescent, ni el Sàtir industrial, etc. no han estat observats pels meus tres col·legues diligents. Em caldrà recórrer al meu quadern revellit, els fulls del qual, tot mantenint-se en una històrica rigidesa, compensen del seu sèmbre de

SEPLÀ AL 1917 a l'ar-
FOMER PUJ. hiri de 1958.

UN DETALL DEL MENJADOR

GALERIA, AMB RAJOLS DE X. NOGUÉS

BANC PENTAT PER F. GALÍ

3

10 Setembre: Atòc és una trinxera abandonada. Ací no hi viu ningú. Amb les finestres closes, amb els portals aparedats, aquesta carrers sota aquesta ombra triangular violeta, projectada amb violència pel mont d'Orsa, contra totes les lleis òptiques, són l'espectre d'una vila geotiana. Només el cavall. Tota una vila de sis celtes cases per a l'Unicorni Per a un cavall i per a mí, intrús dins les muralles abandonades. Quan me descobrirà aquest cavall? Com? Tot el meu enginy és per escapolir-me de la seva presència evitant l'esser-me descobert. Jo tampoc no l'he vist mai. Conec la seva existència pel seu renit espantós i pels terribles senyals ovòides que en l'aire espès de la nit deixen les seves potes. I és únicament per aquests traus, closos tot just a tres d'alça, que aquesta vila moria s'oreja. Em cal vèncer el cavall. He de sortir, dominant qualsevulla vel·lirat de la meua memòria, a la caça de l'Unicorni. Entre ell i jo la lluita serà èpica. Però només així la vila serà deslliurada. Car, al cap i a la fi, la meua erudició justifica la meua victòria: preexisteix a la vila i a les seves muralles i edifici emparentat carnalment amb el xòfer guaidor de la moto, que, seguit un cercle per fectissim, n'ascenyalada cada matutina el perímetre.

22 novembre: A tota els llibres els ha saltat el llom. Mai no havia presenciats un fenomen tan espectacular. Quin cataclisme assenyalat? O és potser un advertiment particular? He registrat de delit a baix la biblioteca paterna, he resseguit lúgubrament febrils els dosiers importants del meu besavi. L'instint m'ha gui i estranyament: a mitjana del segle XVI, un hominí meu, propietari dels terrenys on avui s'alzeca la Porrúquia, morí fet assassinat per la Vidua. És la vidua famosa que emistà profundament als germans del meu avi fins a l'odi venjatiu i que des de molt petít sento anomenar amb mots misteriosos. M'he sentit sacsejat per un desig rar, refugiar-me sota una façona sense rodes que ja en mig d'un toll fangós en un re-

UN DOR-
MITORI

có de l'horta, i espilar. La tragèdia dels lloms caiguts em dominava aterroritzat. Al cap de poca estona el reflex d'un flàm de gas ha dibuixat com una cintura que queda en espiral. Era un cinyell que es despenia del cos que anhelava. Ha passat la vidua, i l'he seguit. Tot i la llegenda fantàstica que immortalitza el carrer on viu, un dalit heròic m'hi ha fet endinsar. Entre dues parets ocre sense fi; altíssimes, on els llits s'entortollegen amb una dolçor inexplicable, el carrer de la vidua, geomètricament fet només de rectes paral·leles, és un laberint. Aburdi! M'asixava l'angúnia, em sentia infin i fàcilment atollat. He passat per totes les fases del pesonir. Un astre rogenc uell'lava darrera un enclapit. La vidua, estiva, aporllicant una revifalla esporàdica, m'ha estis els braços sol·lícits. El seu contacte m'ha fet fugir. La seva carn es descomponia deixant-me un rastre com de fècula d'arròs entre mans i damunt els llavis el record del contacte d'una gela inco'pòria.

31 de novembre: Quan mor la tarda morada sota la infinita verda tendror

DETALL DE
LES PORTURES

4

Naturalment, això molt 1918. Actualment l'angle suposat d'En Salvat-Pepassei és més obert. Millor dit: són dos angles consecutius. Cada costat exterior, és una de les ales de Sarrià distingides unànimement, segons l'índex número de la civilització contemporània, pel tabac que hom hi fuma. Hi ha a la dreta, mirant a Ponent, el Navy Court Avenue que té dues petites desviacions imprevedibles per als passavolants però amb llur nom propi: Gold Flake Street i Three Castles Street. A l'esquerra, mirant també a Ponent, hi ha, dominant, la Setos Amber Avenue i, sota ella, Marat's Street i Khedive St. ect. Al costat comú dels dos angles correspon miserable, a la Compañia Arrendataria de Tabacos. Es partit de l'extrem d'aquest costat que s'obre un nou angle més aviat agut que separa la regió bipolar del fum, de la regió unipolar on els Guarro s'han fet la casa. És doncs, un Sarrià que en podríem dir ventilat. Una casa nova és sempre una meravella per dolenta que sigui. Fet i fet és el trapàs fenomenal, sovint incomprensible, del no ésser al ésser. Una casa nova pot aparèixer als ulls innocents, com un miracle. Amb els meus amics sovint havem reflexionat sobre aquest ordre:

a.) A Sarrià hi ha dos cents solars hàbils per ésser edificats. És preferible que no ho siguin. Cada solar no edificat, és, personalment, un insult als quatre tolls que integren el Partit del Bon Gust.

b.) Quan sabem que un solar ha estat adquirit per edificar-lo, caldria preocupar-se per conèixer la personalitat del propietari nou. Espiar-lo. Perseguir-lo. Acorralar-lo. Suggestionar-lo. Vencer-lo.

c.) El propietari nou pot ésser catalanista. Ale hores el temor és doble: es presenta el perill d'una casa dolenta, falsament catalana.

d.) La casa catalana és una pensada de la qual cal evitar el contagi. Hi ha, en el fons, la bella casa i la casa infame. És clar que en dir la bella casa no signifiquem la bella casa de qualsevol estil, sinó la bella casa situada a tal indret del Meridí.

e.) S'esdevé, però, que la bella casa encara, avui, només la pot comprendre un catalanista, per tal com si ho és de debò té fam de veritat i passa per damunt de tot. Cal però, exposar el nostre parer que no és per catalanisme que és preci que les belles cases siguin bastides com no és per l'amor a la llengua que Catalunya té una missió política a realitzar. Són creences romàntiques sovint estorils. La bella casa ha d'ésser resultat d'una simple voluntat de bon gust, com el triomf d'una llengua ha d'ésser la voluntat de desenrotllar una política. Això és: conseqüències.

f.) En Lluís Guarro, (amb En Puig-Gairalt, amb En Josep Obiols, amb En Xavier Nogués), per catalanisme, ha accentuat la seva voluntat de bon gust. No en toca a mi de judicar-ne els resultats. És una etapa d'altraquiment, però no és la llibertat encara.

J. V. FOIX

Pinatres de Josep Obiols

A LA SALA DE MÚSICA

Fot. Serra

E
L
R
O
M
A
N
T
I
C

Passa el temps, muden les modes; passi el que passi, mudi el que mudi, el gènere romàntic comptarà sempre amb un públic nombros i entusiasta. I és que tots plegats, per estranya que hi tinguem la cultura, al cap d'avall hem d'adonar-nos que en som tocats una mica, de romàntics.

Feu-ne la prova. Situeu una persona de temperament asserenat en ple camp, a l'hora en què la tarda mor beatament, com una cànvida donzella, i surten a vetllar-li el són les estrelles piïssimes, i ja veureu com la serenitat començarà, per dir-ho gràficament, de trontollar-li i com se li esvaïrà del tot al moment que senti la cançó — que, per alegre que sigui, té sempre un aire de malenconia — dels camperols que tornen de la feina. No falla: el fons romàntic, que cadascú porta en el seu interior, li muntarà fins a fer-li espurnejar els ulls sense saber per què.

Doncs això, augmentat, és el que passa amb el teatre d'aquesta mena i és el secret de la seva perennitat. La mateixa escena del cap tard, un clar de lluna, una gòndola que s'esmuny en silenci, unes branques reflectint llur desmai en les aigües transparents d'un brollador, unes ruïnes cobertes d'aura, són elements que servint de fons a un diàleg d'amor contrariat — com més contrariat, millor — exerceixen un poder emocional infal·lible. El públic ingenu, sobretot, s'hi troba tan bé com una gota de rosada en una corolla.

D'altra, banda, l'autor coneix exactament l'eficàcia que té el carregar d'antipatia l'obstacle que s'oposa a la satisfacció d'aquells amors. Un segon pretendent de la donzella, vell, si el primer és jove, o ric, si és que no té fortuna; una absurda rivalitat entre les famílies de l'un i de l'altra; un amic que per gelosia obra amb traïdoria i vilès... I, fent contrast amb aquesta misèria de sentiments, dues ànimes — les dels protagonistes — abrindades de passió, dos cors plètòrics de bondat, dos esguards que constantment, mútuament, s'abranden i dues boques que són un maig de besades i galanies. Tot plegat direu que és senzill: també semblen senzills els miracles.

Si el teatre és un art per al poble, és natural que es basi en la senzillesa. Per aquesta raó, el teatre romàntic és el més popular i el que té l'aroma de més durada. Per vella que sigui una obra romàntica — una bona obra, s'enten — sempre conservarà un encís. Si més no, d'evocació, d'igual manera que el conserven unes fulles de rosa assecades entre les pàgines d'un llibre.

PLAFONS

TEATRALS

La farsa, aquell gènere descarat i plaent, que divertia al·ligonant, avui dia gairebé no s'estila. Talment que se n'hagués perdut la lleitor, no hi ha manera de veure-la rebrotar als escenaris. De tant en tant, per raó d'un centenari o per devoció d'un erudit, se n'hi torna a posar alguna d'antiga. Però, llevat d'aquests casos o d'alguna provatura esporàdica, ni se n'zol parlar.

Dos altres gèneres han vingut a substituir-la: el sainet i el vodevil, un i altre, naturalment, a base de caricatura, però sense tenir aquell aire que acreditava la farsa. El sainet, de molt bon veure, acaba quasi sempre la seva missió en l'instants mateix que el teló cau: és un quadre de costums, de línees molt accentuades, i prou. El vodevil, més que un gènere, és una troça, que l'autor embulla i desemulla a la mida del seu gust, empolsant-lo de pelre perquè faci pessigolles. Obra d'enginy, per regla general d'escacissima vàlua literària i amb una finalitat — les tamborelles del vici sempre en surten bé — immoral.

En canvi, la farsa feia tant d'honor a la literatura que els noms dels seus capsals conreadors vénen perpetuant-se entre els dels grans autors de tots els temps. D'altra banda, tenia una veritable transcendència social. Amb el seu fuet capat de picarols acorralava el vici i amb bell llenguatge deia l'elogi de la virtut.

Posats a pensar-hi, no sabem explicar-nos el per què de l'absència de la farsa als escenaris dels nostres dies. Els autors se n'aparten igual que si fos el foc. No se'ns oculta que es tracta d'un gènere difícil; però sembla que aquesta mateixa difícil facilitat hauria de temptarlos. Abans d'atorgar la borla de doctor a un comedïgraf, hauríem d'exigir-li que escrivís una bona farsa.

D'arguments, rail Un cop d'ull que donessin a la societat actual bastaria perquè, en descobrissin una veritable mina, i, pel que fa a la mena de desembrac que demana la farsa, no pot pas tenir-se tampoc com a causant de la crisi que comentem. El vodevil, sota aquest aspecte, n'ha batut el record. I cal que no oblidem encara que les platges, els casinos i els cinemàtògrafs són testimonis irrecusables de que la d'ara no passarà pas a l'història com a l'època del pudor.

Així, potser podríem arribar a concloure que la crisi de la farsa és deguda a una mena de curtetat de paraula, al temor d'anomenar les coses pel seu nom. En aquest sentit, la nostra època si, que esdevé inferior: s'assembla a l'home petit que s'esvera d'haver-se de posar davant d'un mirall còncau.

E
L
G
R
O
T
E
S
C

OCTUBRE

L'entrada al mes d'octubre produeix una sensació que recorda vagament la que es rep en penetrar un migdia al temple.

Acaba de passar l'estiu, lluminós, radiant, circumdat, en magnífic apoteosi de prestigi clàssic, per les fruites multicolors i l'or dels pàmpols del setembre, i, tot de sobte, compareix l'octubre, bru i acabat d'empal·lidir per la tènue claror que el volta. És el mes de Sant Francesc i, com ell, va amb els peus descalços i el cap nu i vesteix un hàbit de burell.

Per aquest fet d'arribar darrera d'un temps de dispersió, l'octubre, d'altra banda, té molta cosa de començament. Tal com es descabdella la vida moderna, l'any s'inaugura més per l'octubre que pel gener. El costum i el ritme del calendari ens duen a suposar la eclosió dels bons propòsits com una florida pròpia del dia inicial del primer dels dotze mesos, però la realitat cada vegada mostra una tendència més decidida a fer-la esclatar prematurament, pel temps que es presenta l'octubre.

No parlem pel camp, que mai no ha reconegut cap altre principi ni acabament que el de les sembrades i el de les collites, ni altre horari que el del rellotge de sol; ens referim a les ciutats, que són el centre més important, per no dir l'únic, de la vida que ara es porta.

Doncs, bé, per l'octubre és quan a les ciutats comença o recomença tot: els cursos escolars, les temporades teatrals, els negocis i les empreses, la vida social i l'actuació política. En aquest mes, s'estableix el que acabà la carrera pel juny, i obre la botiga nova el fadrí pervinut a amo, i fins la noia, que ha festejat amb molts joves durant l'estiu, pensa que tanmateix ja va essent hora de decidir-se per algun d'ells i de posar-se a fer la formal. En aquest mes, les ciutats senten com una mena de pujada de la sang, com un vivíssim desig de recuperar el temps perdut, com un afany de superar-se. En aquest temps, les ciutats comencen de viure la seva primavera.

S'erraria, doncs, i àdhuc arribaria a cometre, si s'hi entossunís, pecat de calúnnia aquell qui tingués el mes d'octubre per un mes estèril. Ja és bo estar atent a les virtuts de la terra, però no basta: cal aiximateix mirar amb ull propici les virtuts que granen en el cor dels

homes. I aquestes, segons hem apuntat, poncel·len per l'octubre d'una manera prodigiosa, mateix que si fos un maig.

Es tracta, per tant, d'un mes de fort prestigi, que amaga sota una humil aparença abundants tressors d'il·lusions i de dalit, de realitats i de somnis.

També en l'ordre espiritual gaudeix d'alta categoria i fins se'l distingeix amb denominació primaveral: el més del Roser. Cada capvespre els camins de les esglésies s'omplen de devotes que van a passar el rosari, la garlanda de cinquanta petites roses brunes, que per més que es toquin no s'esfulen, perquè no són dels efímers jardins de la terra sinó dels mateixos vergers celestials.

Deia En Maragall que la Pasqua de Resurrecció «hauria d'ésser la festa dels poetes — perquè de la passió en treuen el cant gloriós —». Molt bé; que sigui Pasqua florida la festa gran. Però que la segona festa — o la festa petita, segons la distinció vilatana — sigui per l'octubre, el dia quatre, que és Sant Francesc, el més poeta dels Sants, i això que ja és sabut que tots en tenen alguna cosa.

I, amb els poetes, podrien celebrar la festa molta altra gent d'aquest temps, d'un caràcter tan materialitzat i d'un tarannà tan individualista. Sant Francesc, contra el que puguin fer creure sovint les aparències, és un Sant oblidat o, cosa encara molt pitjor, desconegut. Es recorda escassament el seu guiatge o, si se'n fa memòria, és molt vegades — ens referim, naturalment, a plomes no religioses — per atribuir-li un fals panteisme que, per dir-ho breument, el desnaturalitza. I tanta falta que ens fa de conèixer-lo bé i d'imitar-lo! Tanta falta que fa al món un esperit amplemment generós i castament idíl·lic!

D'això mateix es venia a plànyer el darrer immortal que ha deixat en orfanesa a Catalunya, En Guimerà, quan, en ésser-li demandada opinió en temps de la guerra gran, contestava que «el que convenia era que tornés Sant Francesc». Convenia aleshores, convé encara i segurament que convindrà per molt de temps.

Gent de poder són els poetes. Si ells volen, no en tingueu cap mena de dubte, es farà el miracle.

BELAI.

EL PARELL DE GUANTS

QUEDA sorprès de veure la joveneta normaliana que entrava a la botiga amb la cartereta atapeïda de llibres. Pensà, però, que venia amb alguna comanda de la seva mare.

En realitat, l'adolescent de la rossa cabellera no tenia altre objecte sinó matar el temps, lliurant-se una estona a l'export predilecte de posar a prova la paciència dels altres.

— Certament, senyoreta, respongué ell. Tenim guants. De quins els desitja? Súcica? Pell de cabra?

— Pell de cabra?, digué ella amb candorós posat de nena bona minyona... Oh! De cap manera voldria portar uns guants tallats de la pell d'aquelles solertes besties gentils.

Ell feu un somriure optimista.

— Això és una manera de dir, senyoreta. Molt sovint no es tracta sinó de vells marrecs.

— Aleshores, per què canvien el nom de la pell dels guants? Això no em sembla pas prou decent.

— Escolti, senyoreta. Si d'aquesta qualitat no li plauen, puc ensenyar-li encara guants d'altres menes. El camell es portarà segurament molt aquesta temporada.

— No m'acaben de ploure les coses que es porten molt.

El somriure una mica forçat del dependent, era encara una mica un somriure. Imperturbablement pacient, replicà:

— Prefereix Súcica?

— Súcica? Què vol dir això?

— És una manera especial de parlar per designar una certa mena de guants. Estic segur que li plauran.

— És el nom de l'animal?

— No s'estic ben segur. Ja li en mostraré un parell.

— Sí... Però jo preguntava si els guants de Súcica són tan sucs com els lluminis?

— Cal no endierar-se a esbrinar l'origen de les expressions comercials. Carregar el mort, no voldria dir mai, com a exemple, allò que les paraules realment volen dir. Mentrestant el dependent obrí una capsa i oferí a la donzella un parell de guants.

— No, feu ella, són d'un gris massa plom.

Aleshores ell s'enfilà a l'escambell, estirà una segona capsa i oferí un altre parell de guants d'un gris més clar. Eren massa

clar. Torna a enfilor-se a l'escala, agafa una tercera capsa i exhibeix uns guants color de castanya. Eren massa foscos. El dependent cercà darrera l'escriptori, obrí una nova capsa i oferí uns guants color de mantega fresca. Eren massa delicats. Però la noia, compadida de la suor que amarrava el front del botiguer, declarà dolçament que, fos com fos, es quedaria aquell parell.

El jove somrigué amb agraïment.

— Valen deu pessetes i mitja.

— Esta bé. Me'n quedaré un.

— Un parell, perfectament.

— No, vull dir un guant; el de la mà dreta.

El somriure s'esval del rostre del venedor.

— Això és impossible, senyoreta! Mai no ens demanen un sol guant. No podem despariar els parells.

— No li demanen mai un sol guant?, repetí ella amb la més pura innocència. Es ben estrany! A mi no em cal sinó el guant de la mà dreta.

— Però, què vol que en fem del guant de la mà esquerra?

— A fe, senyor, que en comprar guants, poc ni molt en tinc de fer res dels que no compro. En aquest cas es tracta d'un oncle meu, manco, el qual no sabia pas que fer-ne del parell de guants!

El venedor exasperat, replicà:

— No puc fer-li res, senyoreta. És absolutament impossible despariar un parell.

— No el comprenc de cap de les maneres; i menys encara disposada que soc a satisfer el preu del parell per un sol guant.

El venedor somrigué altra vegada.

— Ah, molt bé, senyoreta. Ja comprenc. Això és tot una altra cosa. Amb molt gust. Vostè m'ha demanat el guant de la mà dreta, veritat?... Aquí el té.

Però la col·legiala, recollint el paquet dels seus llibres, amb accent alterat sentència:

— Dispensi, senyor, vostè m'ha dit que no podia despariar els guants. Ho ha dit i repetit, més de dues vegades. I ara m'ofereix el guant de la mà dreta.

Vostè no és raonable ni conseqüent amb vostè mateix i em veig obligada a dirigir-me a una altra casa. Ja comprenc que és una mica forçat de veure anunciat a l'aparador de la seva botiga: Gran especialitat de guants i trobar que ni es bo per vendre un sol

guant... A reveure. — La normaliana salutà, inclinant graciosament la testa, somrigué i eixí.

Dos minuts més tard la caixa feia respirar vinagre al botiguer desmaiat damunt del parquet de la botiga.

— Aleshores, per què canvien el nom de la pell dels guants?

— Escolti, senyoreta. Si d'aquesta qualitat no li plauen, puc ensenyar-li encara guants d'altres menes.

— No m'acaben de ploure les coses que es porten molt.

El somriure una mica forçat del dependent, era encara una mica un somriure.

Imperturbablement pacient, replicà:

— Prefereix Súcica?

— Súcica? Què vol dir això?

— És una manera especial de parlar per designar una certa mena de guants.

Estic segur que li plauran.

— És el nom de l'animal?

— No s'estic ben segur. Ja li en mostraré un parell.

— Sí... Però jo preguntava si els guants de Súcica són tan sucs com els lluminis?

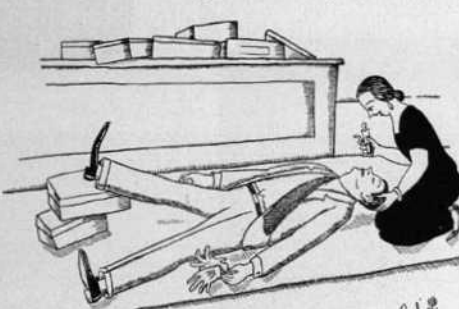
— Cal no endierar-se a esbrinar l'origen de les expressions comercials.

Carregar el mort, no voldria dir mai, com a exemple, allò que les paraules realment volen dir.

Mentrestant el dependent obrí una capsa i oferí a la donzella un parell de guants.

— No, feu ella, són d'un gris massa plom.

Aleshores ell s'enfilà a l'escambell, estirà una segona capsa i oferí un altre parell de guants d'un gris més clar. Eren massa

quant... A reveure. — La normaliana salutà, inclinant graciosament la testa, somrigué i eixí.

Dos minuts més tard la caixa feia respirar vinagre al botiguer desmaiat damunt del parquet de la botiga.

BARRI PAIN

(DAVID JORDI, 1944)

Il·lustracions de Quelco

FOTOGRAFIA MASANA

Vestíbul

Saló i -leador

Galeria fotogràfica (un recó)

AQUEST nou establiment — Ronda Sant Pere, 3, pis principal — entra de ple a la categoria dels que contribueixen a la fama gentil de la nostra ciutat. Dos artistes joves en porten la direcció: En' d'Ivori i En Masana, prou coneguts un i altre en els camps del dibuix i de la fotografia perquè facin sobre tot elogi. L'establiment té un aire completament modern i, en conjunt, presenta una bella harmonia. Un venerable novel·lista català aconsella que, abans d'encarregar una casa a un arquitecte, hom li examini l'ermilla que porta. Seguint aquest prudentíssim consell, és a dir, examinant el

BARCELONINS

DECORACIO D'IVORI

Detall del auli

pis en què acaben d'establir-se En Masana i En d'Ivori, neix instantàniament — i consti que aquest adverbio no és sols apropiat per tractar-se d'un obrador fotogràfic, sinó que, de més a més, és just — el desig de fer-hi comandes. Tant d'ordre en les tonalitats, tanta distinció en el mobiliari i objectes i tanta modernitat en els aparells s'hi observa. Saludem amb joiosa simpatia la fundació d'aquest establiment, en el qual, n'estem segurs, En d'Ivori planejarà la decoració de molts d'altres i En Masana satisfarà l'il·lusió de moltes noies, retentint i perpetuant llur fugitiva boniquesa.

*El auli**Detall del vestíbul
(porta d'entrada)*

LES EXPO- SICIONS

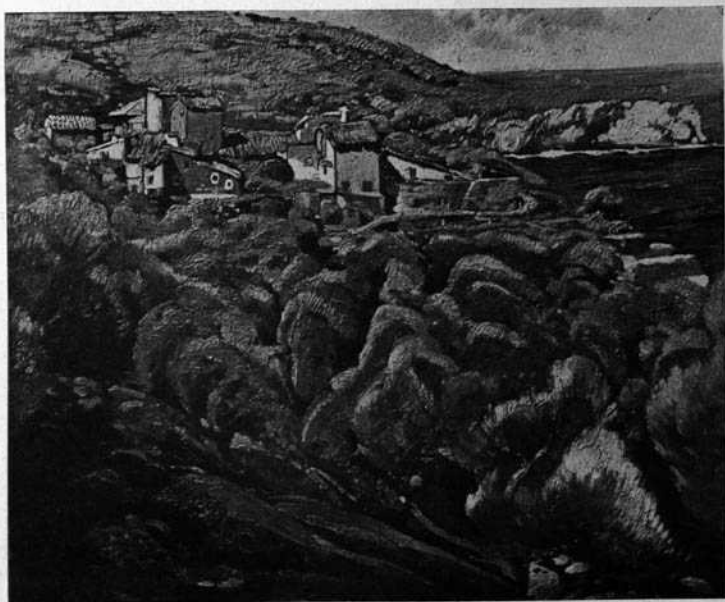
OLAGUER JUNYENT

(Galeria Layetana)

Foto. Serra

CAMI DE CALDES

LLUC
ALCARY

MAGATZEMS MAISON ROYALE

Carrer Cucurulla, 9

(Plaça Santa Anna)

Telef 1522 A. Preu fixe

GÈNERES DE NOVETAT DE
LA PRESENT TEMPORADA

Escocesos llana variats

Ottomans seda

Ottomans llana

Kasha

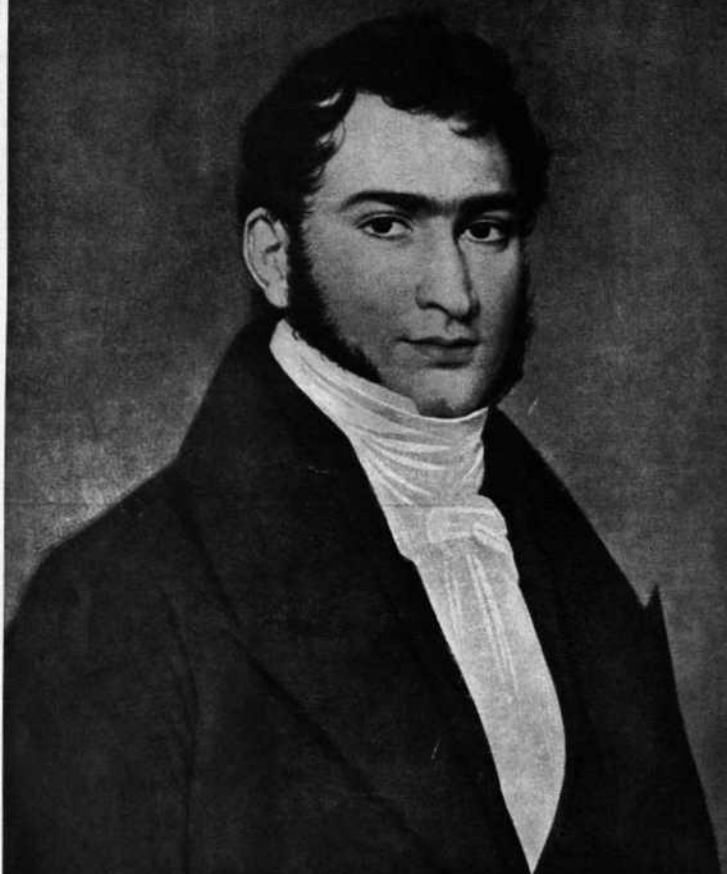
Carrelages zibli kasha

Marokellaine de Sebdou

Les Klans morok

Fulgurants de seda

LES DENTIFRICES DU
DOCTEUR PIERRE

ELIXIR, PASTA I SABÓ

DRACOS

M. PALLAROLS

*Decoració d'interiors, Mobles,
Làmpares, Catifes, Tapisseries*

*Pisos complets
des de 6,000 ptes.
Projectes i pres-
supostos per a
mobles d'encà-
rrec, hotels, ca-
ses de camp, etc.*

*M. PALLAROLS
es complau en co-
municar-li que en
els seus salons del
passatge de Gràcia,
44, i Consell de
Cent, 353 i 355,
presenta una exposi-
ció de nous mo-
dels de mobiliari
de sa fabricació i
te l'honor de convidar-
lo per a la vi-
sita de l'esmentada
exposició, agraïnt-
li sa assistència.*

GOVERN CIVIL DE BARCELONA : MOBILIARI M. PALLAROLS

TAPISSERIES-CORTINATGES
CATIFES

RODRIGUEZ GERMANS

Rambla de Catalunya, 12 - Telèfon 4227 A
BARCELONA

Carrera de San Jerónimo, 34
MADRID

LA CUBANA
Girona & Carbonell

La casa de Barcelona més ben assortida en cintes
Altes Novetats per a Senyors

RONDA DE SANT PERE, núm. 4

R. Primi
Couturier

Robes
Manteaux
Tailleurs

Passatge de Gràcia, 89, pral. - Tel. 1938-G
Barcelona

CAMISER

C. SANTA ANNA, 39 (Pista de l'Angel)

Actualment exposició d'un gran assortit de
Gabany, Impermeables, Abrics, Jaquetes cui-
ro i antilop per pluja, auto, sport, viatge i vestir
Preus des de 70 ptes.

«Robe de Chambre», Bates, Batins, Trajos per
interior i pijames, Batins llana a 35 pessetes.
Ultimes creacions angleses en sueters, pullovers,
guants i mitjons marca Dervy

ARTICLES DE SUPERIOR CALITAT

Fry

EXQUISITS
BOBONS

CONCESSIONARI

Manuel de Chia

i Grassi

Assies March. 50
BARCELONA

Fàbrica de Teixits de Llana

Francesc Llonch

Antiga casa

JOAN LLONCH I GERMANS

S A B A D E L L

CASA TORRES

VESTITS I
CAPELLS

PER A
SENYORA

ESPECIALTAT EN ELS ENCÀRREGS A MIDA

Pelai, 24 - Telèfon: 5924 A. - BARCELONA

G. HOMAR

CANUDA, 4

*Mobles - Làmpares - Decoració
Antiguitats*

Magnetos i Bugies

MEA

Els millors magnetos i bugies alemanyes

C. CORNET, ENGINYER

BARCELONA: Corts, 481 - Tel. 55 H.

Dr. DURAN - Metge oculista Consulta: tots els dies de 10 a 11 i els dilluns, dimarts i dijous de 4 a 5 - Oficis: dilluns de 11 a 12 RONDA UNIVERSITAT, 31	Dra. Teresa Campaña i Cassi Ex Internista dels Hospitals de París - «Membre de la Société de Médecine et d'Hygiène Tropicales de Paris» Consulta de 11 a 12 i de 2 a 4 Consult. de Cort. 122, entresol	Institut Quirúrgic Dirigit pels Drs. Emili Moragas i Sixte Pérez <i>Gerona, 24, pral., 2.ª</i>
Dr. Francisco X. Cairó Consulta de 3 a 5 Ronda Sant Pere, 74, pral. 2. ^a Telèfon 266 S. P.	JOIES VILANOVA Unió, 6 Casa Roca PLÇA DEL PI, 3 (D'ANTANT A'ENDELLÀ) Ganivets, estores i tots menes d'eines de tall. Navalles de totes marques - Taller d'emolar	J. ROCA, S. en C. Antracta, Col. per a calefacció i cuines Servei a domicili: MUNTANER, 96; Tel. 291 G. BELLESA Massatge - Duplicat elèctric - Dedicatòria - Perfums - Tèxtils, etc. INSTITUT DE MASSATGE Rambla del Centre, 7 - (davant del Liceu)
DR. JAUME SOLÉ Roger de Flor, 164		MALATÓ Modes Rambla Catalunya, 9, pral.
MOBLES BUSQUETS DECORACIO PASSEIG DE GRÀCIA, 36 BARCELONA		
LLUIS PIÑOL, SASTRE Rambla de Canaletes, 11, 1. ^{er} 2. ^a BARCELONA		
VIDUA DE W. GUARRO FÀBRICA DE PAPER DE TINA - Fundada en el segle XVIII Proveïdora del paper segellat de les Repúbliques Argentina, Xile, Perú i Uruguai. - Paper de fil de totes menes. - Paper de barba. - Paper ofici. - Paper per a edicions. - Paper tela. - Paper especial per a dibuix. - Cartrolines. - Cartrolines de colors. - Cartrolines de fil per a cartes. - Targes. - Carnets. - Sobres. - Estotxeria, etc., etc.		
JOSEP FORS FÀBRICA DE GÈNERES DE PUNT Canet de Mar (Barcelona)		
RAMON CADELLANS FÀBRICA DE GÈNERES DE PUNT CANET DE MAR BARCELONA		
Llibreria Barcelonina A. CAMPMAJO Impremta, Subscripcions, Repartiments i cobraments a domicili • Corribia, 1 (prop Plaça Nova) Telèfon 2377 A BARCELONA	Casa Baltá OCASIÓ Una talla Reps (moda) per 25'00 pts. Una talla abric . . . per 22'50 " Seda superior 100 cm., a 6'50 " Banyes Nous, 11 - Telèfon 770 A. - Cecs de la Boqueria, 3	

RADIO IRIS

DIAGONAL, 460 (entre Passig de Gràcia i Rambla de Catalunya)

L I N C O L N

EL COTXE DE GRAN LUXE I CALITAT

ES SENZILLAMENT
HUMÀ QUE TOTHOM
ENVEGI L'ORGULL
DE POSSEIR UN

L I N C O L N

AGÈNCIES A TOT ESPANYA

